Ազգ
Azg armenian daily
24 ՄԱՐՏ 2001 ՇԱԲԱԹ 54 (2258)

«Ղարաբաղյան խնդիրը Թուրքիայի շահերի շրջանակում է»

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեւանը պատրաստ է արժանի հակահարված հասցնել Ադրբեջանին, եթե վերջինս վերսկսի ռազմական գործողությունները Լեռնային Ղարաբաղում՝ Նախագահ Քոչարյանի խոսքերը մեկնաբանելով, արձանագրում է BBC-ն: Քոչարյան-Ալիեւ ԱՄՆ-ում հանդիպման նախօրեին երկու նախագահների ամեն մի խոսքը մեկնաբանությունների է արժանանում:

ԱՄՆ բարձրաստիճան ռազմական պաշտոնյա Քարլտոն Ֆուլֆորդի այցը Հայաստան եւս աննկատ չանցավ: Ֆուլֆորդը հայտարարել է, որ ԱՄՆ-ի եւ Հայաստանի միջեւ ռազմական համագործակցությունը հնարավոր կդառնա միայն Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության լուծման դեպքում: Նա նպատակահարմար է համարել ղարաբաղյան կարգավորման շուրջ բանակցություններին Թուրքիայի մասնակցությունը, քանի որ ղարաբաղյան խնդիրն առնչվում է այս երկրի ազգային շահերին: Հայաստանը նախկինում հակված չէր ներգրավել Թուրքիային ղարաբաղյան խնդրի շուրջ բանակցային գործընթացներին, հաղորդում է BBC-ն:

ՔԻ ՎԵՍԹԻՑ ԱՌԱՋ

Խորհրդարանական ուժերը պատրաստ չեն ղարաբաղյան կարգավորման հստակ միասնական տարբերակ առաջարկելու

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

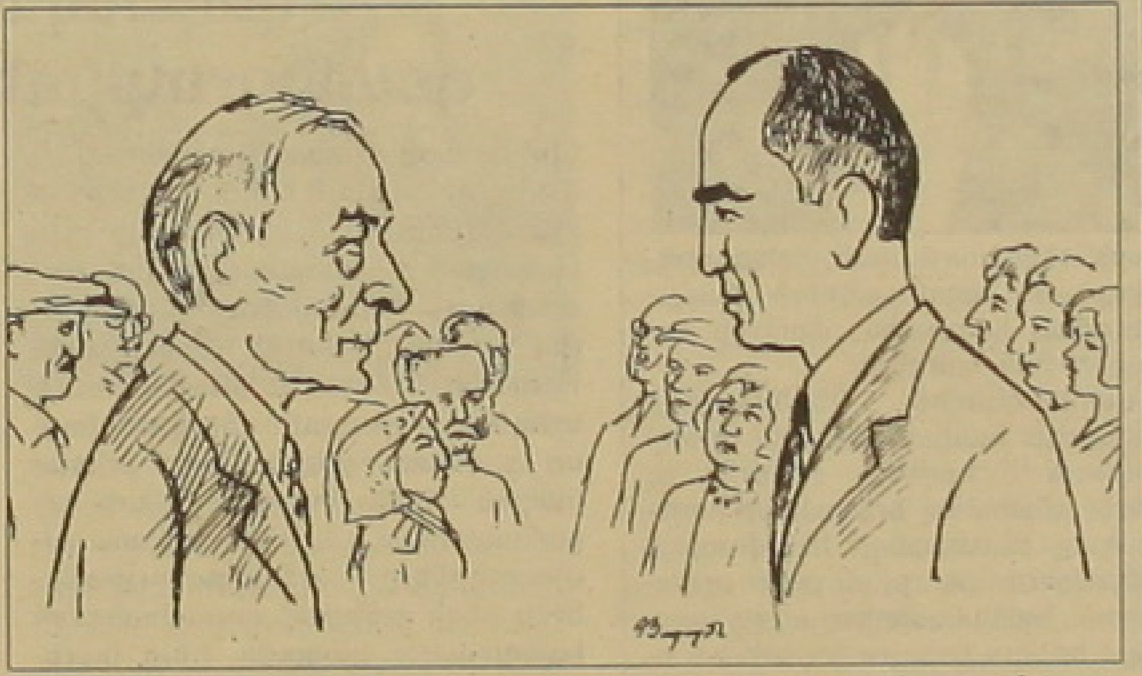

Հայաստանի եւ Ադրբեջանի հասարակությունները լարված սպասում են ապրիլի 3-ին Քի Վեսթում կայանալիք երկու երկրների նախագահների հերթական հանդիպմանը: Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը բազմիցս առիթ ունեցել է պնդելու, թե երկրի քաղաքական ուժերը չեն փորձում համագործակցել իր հետ եւ հանդես գալ առաջարկություններով: Ռոբերտ Քոչարյանը նման տեսակետներով աչքի չի ընկել, ինչը հայաստանյան քաղաքական ուժերին կարծես ստիպել է ղարաբաղյան հարցի կարգավորման պատասխանատվության հարցում երկրորդական դիրքեր գրավել: Թերեւս միայն ՀՅԴ-ն էր, որ հանդես եկավ հայտարարությամբ, որի մեջ կոչ էր անում հասարակությանը եւ քաղաքական շրջանակներին հարցի շուրջ սթափ եւ ընդհանուր կեցվածք դրսեւորել՝ թույլ չտալով արտաքին ճնշումների հավանականությունը, միաժամանակ փաստորեն նոր պատերազմ ենթադրող պահանջներ առաջ քաշելով: Այնուամենայնիվ, ինչպես պարզեցինք, ընդհանուր դիրքորոշմամբ հանդես գալու համար մասնավորապես խորհրդարանական առաջատար ուժերը դեռեւս պատրաստ չեն եւ որ տարօրինակ է՝ այդ հարցում առավել փայլում է քաղաքական մեծամասնությունը: Ի՞նչ հնարավոր զիջումների են պատրաստ իրենք, կարգավորման ո՞ր հնարավոր տարբերակը կարող է իրենց համար ընդունելի լինել՝ հետեւենք տեսակետներին.

Տես ▸ էջ 3

Գալիք շաբաթ

• Հունաստանի պաշտպանության նախարար Ցոխածոպուլոսի հրավերով մարտի 27-30-ը այդ երկիր կայցելի հայկական պատվիրակություն՝ ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանի գլխավորությամբ՝ քննարկելու հայ-հունական ռազմական համագործակցության խնդիրներն ու հեռանկարները:

• Մարտի 27-28-ը Բունդեսթագի եւ Գերմանիայի ԱԳՆ նախաձեռնությամբ Բեռլինում տեղի կունենա Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ Վրաստանի խորհրդարանականների հանդիպում «Ճգնաժամերի քաղաքացիական կանխումը» թեմայով: ԳԴՀ մեկնող հայկական պատվիրակության կազմում կլինեն խորհրդարանական հանձնաժողովների ղեկավարներ Վիկտոր Դալլաքյանը եւ Արթուր Բաղդասարյանը:

• Մարտի 28-29-ը պաշտոնական այցով Հայաստան կայցելի Վրաստանի արտգործնախարար Իրակլի Մենագարիշվիլին:

• Մարտի 29-ին հայտնի կդառնա Հայաստանի բաշխիչ էներգացանցերի սեփականաշնորհման մրցույթի հաղթողի անունը: Մրցույթին մասնակցում է երեք ընկերություն՝ շվեդա-շվեյցարական ABB-ն, ամերիկյան AES-ը եւ իսպանական «Union Fenoza»-ն: Այդ օրը կառավարական մրցութային հանձնաժողովը ՀՀ էներգակիրների նախարար Կարեն Գալուստյանի գլխավորությամբ կբացի սեփականաշնորհման հայտերով ծրարները:

• Մարտի 30-ին Երեւանի Ազատության հրապարակում «Հայոց տուն» կազմակերպության նախաձեռնությամբ եւ Ազգային համաձայնության ճակատի աջակցությամբ կանցկացվի ընդդիմության հանրահավաք՝ նախագահի հրաժարականի պահանջով:

• Ապրիլի 1-ին՝ ծիծաղի օրը, Արամ Խաչատրյանի անվան համերգասրահում տեղի կունենա տոնական համերգ՝ նվիրված գյումրեցի Պոլոզ Մուկուչի ծննդյան 120-ամյակին:

Հատուկ «Ազգի» համար պատրաստեց Ինտերֆաքսի սեփ. թղթ.
ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ

Կոռուպցիայի արմատները փնտրեք այստեղ, որտեղ դրա դեմ պայքար են ծավալում

Երբ ներկայիս ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վարդան Խաչատրյանը ԱԺ «միամիտ» պատգամավոր էր, կարծում էր, թե թրի մի հարվածով կարելի է պետական կառավարման համակարգի կեսը կրճատել: Նախարար դառնալու հետ թուրը ժանգոտեց, ու հիմա չի կարողանում թեկուզ իր նախարարությունում գոնե 30 տոկոս կրճատում կատարել՝ հստակ իմանալով, որ կրճատման այդքան տեղ իսկապես կա: Յուրաքանչյուր փորձի դեպքում էլ կողքից ամեն կերպ համոզում ու հիմնավորում են, թե առանց տվյալ կրճատման ենթակա կադրի ողջ կառավարման համակարգը ենթակա է կործանման: Դե ինքն էլ, երեւի պատճառ չդառնալու համար ոչինչ չի անում, իսկ «անփոխարինելի» կադրերի թիվը չգիտես ում գրչի հարվածով տարեցտարի համալրվում է:

Բնականը դա պիտի լիներ, եթե նկատի առնենք, թե ինչ ահռելի կարծրացած, կոռումպացված փակ շղթա է ձեւավորվում այս եղանակով, հենց նույն համակարգում, որը «կարծես թե ամեն ինչ» անում է կոռուպցիան այս երկրից արմատախիլ անելու նպատակով: Առանձին հակակոռուպցիոն աշխատանքային խմբեր է ձեւավորում, երբեք կյանքի չկոչվող ինչ-որ ծրագրեր մշակում, քարոզչություն տանում եւ այլն, եւ այլն... Իսկ ԱԺ պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի հարցերով մշտական հանձնաժողովն էլ քրտնամխած արդեն քանի ամիս մի ողջ հակակոռուպցիոն օրենսդրական նախաձեռնության վրա է տքնում: Թերեւս տեղին է հիշել ԱԺ իրավաբանական վարչության պետ Վլադիմիր Նազարյանի տեսակետը, թե ոչ մի համալիր, հակակոռուպցիոն ծրագիր այդ արատավոր երեւույթը չեզոքացնել չեն կարող, քանի դեռ ծնվող եւ գործի դրվող օրենքները համապատասխան գերատեսչությունների ու չինովնիկների վրա հստակ պատասխանատվության ու վերահսկողության մեխանիզմներ չեն ֆիքսում: Մինչդեռ կոռուպցիան այնպիսի չափերի է հասել, որ, ասենք, նախարարները կառավարության օրենսդրական նախաձեռնությունների տապալումը խորհրդարանում, այն էլ տիպիկ հակակոռուպցիոն, հետեւությամբ չինովնիկական լոբբինգի ազդեցության հետեւանք են համարում («Լիցենզավորման մասին» օրենքի առաջին քվեարկությունը): Ոչ մի կերպ չեն կարողանում փակել կամ վերահսկել Սադախլոյի տոնավաճառից Հայաստան մտնող հսկայական գումարները, որոնք, գաղտնիք չէ, ստվերային են մնում բացառապես «տանիքի» հովանավորության հետեւանքով: Ֆինանսների նախարարի տվյալներով՝ այս ուղղությամբ 300-400 մլն դոլարի չհարկվող շրջանառություն է կատարվում:

Տես ▸ էջ 2

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Թուրք-հայկական երկխոսության ուղղված առաջին ողջույնը՝ բողոքի ցույց

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Մյուլհայմ

«Ազգում» արդեն տեղեկացրել ենք, որ երեկ՝ մարտի 23-ին, ժամը 19-ին Ռուրի գետաբերանին գտնվող Մյուլհայմ քաղաքի ավետարանչական ակադեմիայում սկսվելու էր հայ-թուրքական երկխոսությունը, որը կազմակերպել են Գերմանահայկական ընկերակցությունը, Հումանիտար եւ հասարակագիտական փոխանակման գերմանաթուրքական միավորումը եւ վերոհիշյալ ակադեմիան: Օրեր առաջ «Ազատություն» ռադիոկայանի եթերից Հայաստանի պատմաբաններն իրենց բողոքը հնչեցրին, թե հիշյալ միջոցառմանն իրենց չեն հրավիրել: «Անտեսելու խնդիր չկա, մենք հարգանքով ենք վերաբերվում Հայաստանի գիտնականներին, բայց նրանց հրավեր չենք ուղարկել՝ մեր ֆինանսական դժվարություններից ելնելով», ի պատասխան մեր հարցման ասաց Գերմանահայկական ընկերակցության նախագահ Րաֆֆի Քանդյանը, հավելելով, որ Հայաստանից հրավիրել են միայն թուրքագետ Հակոբ Չաքրյանին:

Ժամանակային անհամապատասխանությունը, ինչպես նաեւ կիրակի եւ երկուշաբթի օրերին թերթ չունենալը հնարավորություն չի տա մեզ օպերատիվ լուսաբանել միջոցառումը: Նյութը գրելու պահին հիշյալ երկխոսությունը դեռ չէր սկսվել, այդ իսկ պատճառով տեղեկացնում ենք այն, ինչն ըստ էության կապված է խնդրո առարկային: Մարտի 22-ի «Հյուրիեթը» արդեն անդրադարձել է միջոցառմանը՝ մասնավորապես հաղորդելով, թե հայ-թուրքական երկխոսության անվան տակ նպատակ են հետապնդում հիմնավորել ցեղասպանության հարցերում հայկական թեզերը, այդ իսկ պատճառով համաժողովում հաշվարկներ են արվում, որ Թուրքիան ստիպված կլինի խոստովանել կատարվածը, գրում է թերթը՝ հրապարակելով մասնակիցների անունները: Թերթն, իհարկե, չի տեղեկացնում, որ ուրբաթ օրն ակադեմիայի դիմաց թուրքերը երկխոսության մասնակիցներին դիմավորելու են բողոքի 2 ժամանոց ցույցով: Այդ մասին ակցիան կազմակերպողները տեղեկացրել են ակադեմիային եւ ոստիկաններին: Չդադարող անձրեւի տակ որքա՞ն մարդ կհավաքվի, առայժմ դժվար է կռահել, բայց ենթադրվում է, որ ԳԴՀ հեռավոր շրջաններից մեծ մասնակցություն չի լինի:

Ապագա երկխոսության հետ մեծ հույս կապո՞ւմ եք՝ մեր հարցին ակադեմիայի միջանցքում մեզ հանդիպած Քայան Սոյաքը պատասխանեց. «Եթե նորից խոսենք ցեղասպանություն եղել է, թե՝ ոչ, ոչ մի տեղ չենք հասնի: Պիտի նոր ելման կետ գտնենք ու խոսենք միմյանց տնտեսապես օգնելու մասին»: Նա չընդունեց մեր այն պնդումը, թե Հայաստանում (նաեւ գերմանահայկական շրջանակում) թուրքական ապրանքի մեծ պահանջարկ չկա, եւ ֆրանսիական բանաձեւից հետո հայաստանցին սպասում է ոչ այնքան բիզնեսային կապերի աշխուժացմանը, որքան Թուրքիայի ներողությանը: «Թուրքիան ներում չի հայցի», ասաց զրուցակիցս:

Տեղեկացնենք, որ նկարահանումների իրավունք վերապահված է միայն գերմանական WDR-ին: Ներկա են լինելու «Հյուրիեթի», «Միլիեթի», գերմանական WAZ Deutschland Funk, Frankfurter Rundechau եւ այլ լրատվամիջոցներից: Հայկականներից գրանցվել են «Ազատություն» ռադիոկայանը, **«Ազգ»** օրաթերթը եւ «Օրեր» ամսագիրը:

ՖՐԱՆՍԻԱ

Վարուժան Կարապետյանը կարող է ազատ արձակվել Սեն Մորի բանտից

Արդեն 17 տարի Սեն Մորի (Ֆրանսիա) բանտում գտնվող ազատամարտիկ Վարուժան Կարապետյանի վստահված անձ Վանուհի Վահանյանը Մյունխենից տեղեկացնում է **«Ազգին»**, որ երկուշաբթի օրը՝ մարտի 19-ին, Սեն Մորի բանտում կայացել է Վարուժանի ազատաշնորհման դատաքննությունը: Հանձնաժողովի անդամները միաձայն դրական լուծում են տվել հարցին: Մինչեւ 2001 թ. մայիսի 2-ը կկայացվի վերջնական վճիռը, որի դրական լինելը, ըստ միեւնույն աղբյուրի, 50 տոկոս հավանականություն ունի: Վարուժանի առողջական վիճակն այս պահին կայուն է:

Մեր կողմից հիշեցնենք, որ Վարուժան Կարապետյանը ֆրանսիական ոստիկանության կողմից ձերբակալվել է 1983 թ. Օռլիի օդանավակայանի հայտնի պայթեցմանը մասնակցելու ամբաստանությամբ: Դատարանը նրան դատապարտել է ցմահ բանտարկության եւ պարտադիր աշխատանքի: Ըստ ֆրանսիական օրենքի, ցմահ բանտարկության դատապարտվածները կարող են պայմանական ներման արժանանալ բանտում լավ պահվածքի պարագայում: Արդեն 3-րդ տարին է, որ բազմիցս դիմվել է ֆրանսիական իշխանություններին՝ այդ օրենքը Վարուժանի նկատմամբ կիրառելու խնդրանքով:

Ընթացիկ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունում

Տեղի ունեցավ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության հերթական նիստը, որը վարում էր ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը:

Քննարկվեց ՀՌԱԿ ներկայացուցիչների մասնակցության մասին ս/թ ապրիլի 6-8-ը Աթենքում կայանալիք Ռամկավար Ազատական կուսակցության 22-րդ ընդհանուր պատգամավորական ժողովի աշխատանքների հարցը: ՌԱԿ Կեդրոնական վարչության անդամ, Հակոբ Ավետիքյանը ներկայացրեց Ռամկավար Ազատական կուսակցության միացյալ ղեկավարության նամակը՝ ուղղված ՀՌԱԿ ատենապետին եւ վարչությանը, որի մեջ մասնավորապես նշվում է. «Ազգային եւ մեր կուսակցութեան առումով նոր հանգրուանի մը սեմին այս ժողովը կոչուած է դրսեւորելու ՌԱԿ-ի միասնականութիւնը, կատարելու հարկ եղած բարեկարգումները եւ հուսկ ճշդելու կուսակցութեանս առաջնահերթութիւնները յառաջիկայ հանգրուանին: Մեկնելով վերոնշեալէն կը հրավիրենք Ձեզ, որպէսզի ներկայ ըլլաք այս ժողովին եւ Ձեր մասնակցութիւնը բերէք ծրագրաւորման առումով այդտեղ տարուելիք աշխատանքներուն: Արդարեւ ՌԱԿ-ի եւ ՀՌԱԿ-ի միջեւ համադրուած աշխատանքը անհրաժեշտութիւն մըն է, որուն կիրարկումով առաւել ուժականութեամբ կարելի կ'ըլլայ դիմագրաւել նոր դարաշրջանի մարտահրաւէրները, որոնք արդէն իսկ կը ծառանան մեր ժողովուրդին եւ հայրենիքին առջեւ»: Նշված հարցի վերաբերյալ արտահայտվեցին Մհեր Մելիք-Բախշյանը, Համլետ Կարապետյանը, Ռոբերտ Մավիսակալյանը, Հրայր Կարապետյանը, Սեդրակ Հարությունյանը, Հարություն Առաքելյանը, Ռուբեն Միրզախանյանը:

Վարչությունը որոշում կայացրեց ժողովին ՀՌԱԿ մասնակցության եւ կազմի վերաբերյալ:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը ընդունեց թիվ 3 շրջաբերականը, որը հայցում է կուսակցության ակումբների տեսակետը ՌԱԿ-ՀՌԱԿ հարաբերությունների հետագա զարգացման շուրջ: Վարչությունը վավերացրեց Երեւան քաղաքի «Այգեստան» ակումբը:

Քննարկվեցին նաեւ մի քանի ընթացիկ հարցեր:

Ռուսաստանի հայերի միության պատվիրակությունը Ստավրոպոլում

ՄՈՍԿՎԱ, 23 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մարտի 20-ին Ռուսաստանի հայերի միության պատվիրակությունը եւ ՌԴ-ում ՀՀ Մուրեն Սահակյանը մեկօրյա այցով ժամանել են Ստավրոպոլ, որտեղ կայացել է հանդիպում Ստավրոպոլի երկրամասի նահանգապետ Ալեքսանդր Չեռնոգորովի հետ: Ռուսաստանի հայերի միության պատվիրակությունը, որի կազմում էին ՌՀՄ նախագահ Արա Աբրահամյանը, ՌԴ Պետդումայի փոխխոսնակ Ա. Չիլինգարովը, ՌՀՄ փոխնախագահներ Մ. Կոստանյանը, Ս. Բաղդասարյանը, Գ. Տեր-Ղազարյանը եւ երկրամասի հայ համայնքի ղեկավարները, պրն. Չեռնոգորովին են ներկայացրել Ստավրոպոլի երկրամասում հայոց քրիստոնեական դարձի 1700-ամյակի տոնակատարության ՌՀՄ միջոցառումների ծրագիրը: Քննարկման առանձին թեմա են եղել նաեւ հայ համայնքի եւ երկրամասի ղեկավարության փոխգործունեության, հեռուստաեթերի մատչելիության, կադրային ռեսուրսի օգտագործման հարցերը:

Նահանգապետ Չեռնոգորովը լիակատար հավանություն եւ աջակցություն է հայտնել ծրագրին եւ բարձր գնահատել երկրամասի հայերի դերը եւ ավանդը Ստավրոպոլի կենսագործունեության բոլոր ոլորտներում: Նահանգապետը արտահայտվել է հօգուտ Ստավրոպոլ-Երեւան օդային ուղիղ կապի վերականգնման, առաջարկել գործընկերական կապեր հաստատել եղբայր քաղաքների գծով երկրամասի քաղաքների եւ Հայաստանի մարզկենտրոնների միջեւ, նաեւ իր պատրաստակամությունն է հայտնել այս տարվա աշնանը մասնակցել Հայաստանում քրիստոնեության պետականորեն ընդունման 1700-ամյակի տոնակատարություններին:

«Հայությունը չի խոսում հաղթողի դիրքերից»

«Ազատագրված տարածքները հայրենիքի անբաժան մասն են, Հայաստան պետության համար ունեն ռազմավարական անգնահատելի նշանակություն ու երբեք սակարկման ենթակա չեն», նման հայտարարությամբ հանդես է եկել «Ազատագրված տարածքների պաշտպանություն» նախաձեռնող խումբը:

Հայտարարությունը, որ ստորագրել են ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոսներ Ռաֆայել Ղազարյանը, Լեւոն Աղալովյանն ու եւս վեց՝ ՀՀ ու ԼՂՀ նախկին եւ ներկա պաշտոնյաներ, գրանցում է, թե արտաքին ուժերը «մեզ պարտադրում են հանձնել ազատագրված տարածքները»: Այդ ձնշմանը դիմակայելու գործում իշխանություններին իրենց աջակցությունը հայտնելով՝ հայտարարությունը ստորագրողները խոստանում են լինել արմատական ընդդիմության դիրքերում՝ իշխանության պարտվողական կեցվածքի դեպքում:

ԱՌԱՋԱՐԿ

Ազգային ժողով, ե՞րբ է նշվելու հայոց բանակի տոնը

1993 թ. մարտի 22-ին Հանրապետության հրապարակում կազմավորված հայոց բանակն առաջին անգամ երդում տվեց հայրենիքին: Դա մեր բանակի կայացման օրն էր, այն բանակի, որը ծնվել էր հայ ժողովրդի ազատության տենչից, մկրտություն էր ստացել Արցախյան հերոսամարտերում եւ փառքով էր պսակել իրեն ու իր ծնած ժողովրդին: Վկան՝ Լաչինը, Շուշին, Քարվաճառը եւ այսօրվա Արցախը:

Այս տարի հայ ժողովուրդը նշում է իր ազատության 10-րդ տարեդարձը: Ցանկացած հայի եթե հարցնելու լինենք, թե այս 10 տարիների ընթացքում ո՞րն է հայ ժողովրդի ամենամեծ նվաճումը, առանց երկմտելու կասի՝ «Հայոց բանակը»:

Ցավով պիտի նշեմ, որ այսօր ազգային տոների օրացույցում չենք նշում մեր բանակի տոնը:

Մեր ազգային ժողովը, որը պիտի նախաձեռնողը լիներ եւ վաղուց լուծեր այս հարցը, մինչ այսօր ոչ մի քայլ չի արել: Մեկ անգամ շոշափվել է այս հարցը եւ հետաձգվել անորոշ ժամանակով:

Վաղը հանրային հեռուստատեսության առաջին ալիքով «Օրակարգ» ծրագրում խոսվելու է մեր ազգային բանակի մասին:

Հույսով եմ, այնտեղ կբարձրացվի մեր ազգային բանակի ծննդյան օրը ազգային տոն նշելու հարցը, եւ ազգային փնտրտունքի մեջ չեն ընկնի, թե տարվա որ օրը նշեն այդ օրը, քանզի ճակատագրի բերումով եւ Աստծո կամքով այդ օրը մարտի 22-ն է:

ՂԵՎՈՆԴ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

Բրիտանական ժամանակակից գեղանկարչության ցուցադրություն Հայաստանում

Այսօրվանից սկսած 20 օր շարունակ Երեւանի «Ակադեմիա-Գալերեա» պատկերասրահում կցուցադրվի բրիտանական ժամանակակից նկարչության չորս ներկայացուցիչների՝ Դերեկ Ինվուդի, Ջուդի Մորթի, Ջեմս Մըրոուի եւ Նիք Լայընսի, մոտ 20 ստեղծագործություն: Ցուցահանդեսը կազմակերպվել է ՀՀ-ում բրիտանական օրերի միջոցառումների շրջանակներում, «Բրիտանական ավիաուղիների» օժանդակությամբ: Երեկ տեղի ունեցավ ցուցահանդեսի հանդիսավոր բացումը, ինչը կարեւորվում է նրանով, որ հայ արվեստասեր հասարակությունը շատ հազվադեպ է հնարավորություն ունենում առնչվել այլ երկրների ժամանակակից արվեստագետների ստեղծագործություններին: Ցուցահանդեսը հետաքրքիր է նաեւ նրանով, որ առաջին ցուցադրությունն է նորաբաց «Ակադեմիա-Գալերեա» մասնավոր սրահի: Ըստ սրահի ազատ փորձագետ Մանվել Բաղդասարյանի, ցուցադրված 4 նկարիչները ժամանակակից գեղանկարչության տարբեր ուղղությունների ներկայացուցիչներ են: Մեկը՝ ֆովիստ-երազող է, մյուսը՝ իմպրեսիոնիստ, մնացած երկուսը՝ երաժշտական եւ սոցիալական մտածողության նկարիչներ: Ըստ Մ. Բաղդասարյանի, պատկերասրահը ստեղծվել է ՀՀ ԳԱԱ-ի հետ համատեղ եւ պետք է դառնա մայրաքաղաքի գիտության, արվեստի ու մշակույթի մի աշխույժ տարածք: Ինչի ապացույցը եղավ երեկվա ցուցահանդեսի բացումը, որին մասնակցում էին դեսպաններ, գիտության եւ արվեստի էլիտայի ներկայացուցիչներ, նախկին ու ներկա պաշտոնյաներ:

Երեկ նկարներին զուգահեռ ցուցադրվեցին նաեւ հայ-բրիտանական «Մակմիլան-Արմենիա» ՀՁ-ի հրատարակած գրքերը:

Հայաստան կժամանեն բրիտանացի գործարարներ

Այսօր Հայաստան կժամանեն 11 գործարարներ Մեծ Բրիտանիայից, որոնց այցը կազմակերպել է այդ երկրի առեւտրի եւ արդյունաբերության նախարարության էքսպորտի խթանման կազմակերպությունը: Ինչպես «Ազգին» տեղեկացրեց ՀՀ-ում Մեծ Բրիտանիայի դեսպանության կոմերցիոն բաժնի ղեկավար Միսակ Վարդանյանը, նրանք այն գործարարներն են, ովքեր ունեն կոնկրետ հետաքրքրություններ հայաստանյան շուկայում, ներկայացնում են շինանյութերի արտադրության, դեղագործության, նորաձեւության ոլորտները: Գործարարները կայցելեն Հայաստանում բրիտանական հաջող ներդրումների օրինակ դարձած կազմակերպություններ՝ «Բրիթիշ էրուեյզի» հայաստանյան գրասենյակ, «Ադամանդի» DCA ձեռնարկություն, HSBC Հայաստան բանկ: Գործարարների մի մասը կմնա Հայաստանում մինչեւ հինգշաբթի:

Գ. Մ.

Կոռուպցիայի արմատները փնտրեք այստեղ, որտեղ դրա դեմ պայքար են ծավալում

Սկիզբը էջ 1

Նույն տրամաբանությամբ արդեն քանի տարի կառավարությունը չի ներկայացնում իր գործունեության մասին օրինագիծ՝ հետեւությամբ ներքին ձեւափոխումների ենթարկվելով՝ կապված հիմնականում անձնական ամբիցիաներից: Նույնական ժամանակ չի ընդունվում պետական ծառայողի մասին օրենքը, ձախողվում է քաղաքացիական ծառայության մասին օրենքի նախագիծը: Իսկ հակակոռուպցիոն ներկայիս պայքարի սին եւ քննադատության չդիմացող պայքարի դիմակազերծման ամենացայտուն օրինակը եղավ պաշտոնատար անձանց գույքի եւ եկամուտների հայտարարագրման մասին օրինագծի մշակումը, որտեղ եկամուտների կողքին տեղ չգտավ ծախսերի հայտարարագրումը:

Այս ամենը հասարակության հետ որեւէ կապ ունենալ չի կարող, որքան էլ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը պնդի, որ եթե հասարակությունը չի վճարում հակակոռուպցիոն միջոցառումների համար, ապա ավելորդ կլինի դրա մասին խոսելը: Հասարակությո՞ւնը պետք է վճարի ուռճացված կառավարման համակարգի գոյության համար: Հասարակությո՞ւնն է մեղավոր չինովնիկների ցածր աշխատավարձ ստանալու համար, ինչն այսօր կաշառակերության առաջին նախապայմանն է համարվում: Նրա ֆունկցիաները սահմանափակվում են հասարակական վերահսկողության իրականացմամբ, որի առաջին գրավականը գործընթացների թափանցիկությունն է, որ ամեն կերպ փորձվում է քողարկվել: Եթե հիշենք մինչ այժմ կատարված սեփականաշնորհման ցանկացած դեպք, որն առաջացրել է հասարակության բողոքը, կապված է եղել հենց թափանցիկության բացակայության հետ: Վարկերի ստացման, օգտագործման, վարկային ծրագրերի իրականացման գործընթացները եւս բացառություն չեն կազմել:

Տնտեսական հարաբերություններին առնչվող օրենքների, իրավական այլ ակտերի հիմքում պետք է դրվեն նաեւ թափանցիկության ապահովման, ինչպես նաեւ մոնոպոլ երեւույթները վերացնելու սկզբունքները: Դա նախադրյալ կարող է ծառայել:

Այդ խնդիրների շուրջ էր Վարդան Խաչատրյանն իր տեսակետները հայտնում լրագրողներին, հավաստիացնելով, որ իրեն կաշառք մինչեւ հիմա չեն առաջարկել, իսկ եթե ինքը վերցրած լիներ, անպայման իր ականջների շարժումից անմիջապես հասկանալի կլիներ: Ափսոս, որ բոլոր չինովնիկների ականջները նման արտահայտչականություն չունեն:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ

Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com

www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221

Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353

Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483

Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն / հեռ. 529353

Apple Macintosh համակարգչային սարքաւորումը «Ազգ» թերթի

Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԸՆԹԱՑԻԿ

Ի՞նչ էին անում քաղաքական ուժերը ԲԷՑ-երի վաճառքի մասին օրենքի ընդունումից ինն ամիս հետո

Զնացքից ուշացած նախաձեռնության կամ կռվից հետո բռունցքներով հարվածողների մասին

Երեկ Հայաստանի էներգետիկ բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհմանը դեմ «համաժողովրդական շարժման» ներկայացուցիչները նորից էին հավաքվել՝ իրենց «ձայնը բարձրացնելու ընդդեմ բաշխիչ ցանցերի վաճառքի»: Հանդիպման վայրն այս անգամ Դեմ. կուսն էր (նախորդ անգամ, մարտի 15-ին, Ֆիլհարմոնիկ փոքր դահլիճը), կենտրոնական դեմքը Արամ Սարգսյանն էր (նախորդ անգամ նաեւ Հայկ Բաբուխանյանն էր նրա կողքին՝ բեմի վրա. այս անգամ ՍԻՄ-ը բացակայում էր, իսկ ՀԿԿ-ից եկել էր ոչ թե Գ. Թադեւոսյանը, այլ Լեոնիդ Հակոբյանը.... զինվորական համազգեստով): Նախորդ անգամ հայտարարված 15 հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների թիվը այս անգամ հասել էր մինչեւ 22-ի՝ ընդգրկելով նաեւ կանանց կազմակերպություններին, այդ թվում՝ «Հայկանդուխտին» կամ «Կանայք հայոց աշխարհի»-ն: Շարժման առաջնորդներն այս անգամ որոշ չափով սրբագրել էին իրենց հիմնական պահանջը՝ կասեցնել ոչ թե սեփականաշնորհումն ընդհանրապես, այլ՝ մրցույթը, որն էլ վերոհիշյալ ուժերի ընդունած բանաձեւի հիմքն է: Երեկվա բողոքումները ավելի մեղմ էին ու «կառուցողական»: Մասնավորապես տեղեկացվեց, որ մարտի 15-ի հավաքից հետո մինչ օրս հնարավոր չի եղել հանդիպել մրցութային հանձնաժողովի անդամների հետ, բնականաբար, նաեւ՝ վարչապետի, կարճ ասած՝ մոտ մեկ շաբաթվա ընթացքում ԲԷՑ-երի վաճառքի դեմ պայքարի ճանապարհին ոչ մի էական քայլ չի արձանագրվել, փոխարենը ուժի մեջ են մնում մտադրությունները ու ցանկությունները՝ հանդիպել հանձնաժողովի անդամներին, ապա՝ վարչապետին, հետո դիմել Սահմանադրական դատարան (ինչն, ըստ էության, կարող է անել միայն ԱԺ-ն՝ 44 ձայնի ապահովման դեպքում, իսկ երեկվա դրությամբ ՀԿԿ անդամ Խորեն Թռչունիկը հասցրել էր հավաքել ընդամենը 26 ձայն-Գ. Մ) եւ վերջապես՝ հրավիրել համաժողովրդական հանրահավաք: Դատելով պայքարի առաջնորդների «գործնականությունից», նաեւ այն հանգամանքից, որ ցանցերի մրցույթի փաթեթի բացմանը մնացել են հաշված օրեր, իսկ իշխանության ներկայացուցիչները վերջին պահին ոչ մի որոշում էլ չեն ընդունի, ապա մնում է ենթադրել, որ միակ հավանական ու ռեալ քայլը մնում է թերեւս հանրահավաքը, ինչը, իհարկե, հարցի լուծում չի կարող լինել, այլ ամենաշատը՝ հիշեցնում ու զգուշացնում իշխանություններին ու ապագա գնորդին սպասվելիք խնդիրների մասին:

Չնայած լրագրողների համառ հարցերին, թե ունե՞ն արդյոք շարժման ներկայացուցիչները ԲԷՑ-երի վաճառքի վտանգների վերաբերյալ տնտեսական ավտանգության տեսանկյունից հիմնավորումներ, կա՞ն պատրաստի լուծումներ ու ծրագրեր, ինչպե՞ս են վերաբերվում ԲԷՑ-երի վաճառքի կասեցումով սպասվելիք բյուջեի մոտ 100 մլն դեֆիցիտի հարցին, չեղավ կոնկրետ եւ ոչ մի պատասխան: Քաղաքական գործիչները նույնիսկ վիրավորական համարեցին այդ հարցերը քննարկելը, իսկ Արշակ Սադոյանը առաջարկեց անցնել «բուն նյութին»: Ամենեւին չուրանալով պրն Սադոյանի հետեւողական պայքարը, նրա ելույթները ԱԺ-ում օրենքի քննարկման օրերին ու ամիսներին, որոնք հայտնի են Հայաստանի ամենախուլ գյուղի ռադիոլսողին անգամ, չէր կարելի չհարցնել. «Ինչո՞ւ էին լռում խորհրդարանական եւ արտախորհրդարանական ուժերը բացահայտ ձեւով անօրինական ընդունված օրենքի ընդունումից հետո մոտ 9 ամիս շարունակ եւ մրցույթի ավարտից 9 օր առաջ հարցին տալիս նման հնչեղություն, մի՞թե հնարավոր չէր ժամանակին հարցին տալ համաժողովրդական հնչեղություն, դիմել ինչ-որ կոնկրետ քայլերի»: **«Ազգի»** այդ հարցին փորձեց պատասխանել ՀԺԿ ներկայացուցիչ Արամայիս Բարսեղյանը, բայց չկարողացավ շարունակել, քանի որ նրա պատասխանով ակնհայտ էր դառնում, որ նույնիսկ շարժման մեջ ընդգրկված քաղաքական կուսակցությունների մեջ չկա միակամություն ինչ-որ հարցերի շուրջ (ինչպես օրենքի ընդունման ժամանակ ԱԺ-ում-Գ. Մ): Հավաքից հետո **«Ազգը»** փորձեց ստանալ թերեւս երեկվա միակ իրատեսական գնահատականը. «Այս գործընթացը, որ մենք հիմա սկսել ենք, երբ մի քանի օր է մնացել մրցույթի ավարտին, ուղղակի կասկածի տակ է դնում գաղափարի լրջությունը»: Որպես սեփականաշնորհմանը դեմ քաղաքական ուժի ներկայացուցիչ ու ընդվզող պատգամավորներից մեկը, պրն Բարսեղյանը ընդունում է այն մեղադրանքը, որ այն ժամանակ, երբ խնդրի անհրաժեշտությունը շատ կարեւոր էր ու քաղաքական ուժերը կարող էին հավաքվել խորհրդարանում ու նրանից դուրս ու պահանջներ ներկայացնել, ինչպես եղավ ՀԴԿ-ների պարագայում, չարվեց: «Այս նույն ժողովուրդը, նույն քաղաքական-հասարակական կազմակերպությունները կարող էին միանալ օրենքի ընդդիմադիրներին, եւ այն ժամանակ պայքարն ավելի արդյունավետ կլիներ: այն ժամանակ տրամաբանություն կար եւ հարցի լուծման վերաբերյալ որեւիցե լուծում հնարավոր էր գտնել, իսկ այսօր, երբ գնացքը գնացել է, կռվից հետո բռունցքներ թափ տալը դարձել է անիմաստ, եթե մեկը կարծում է, թե ինչ-որ խնդիր կարելի է լուծել, չարաչար սխալվում է»:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

Խորհրդարանական ուժերը պատրաստ չեն ղարաբաղյան կարգավորման հստակ միասնական տարբերակ առաջարկելու

Սկիզբը էջ 1

Ֆիլարետ Բերիկյան (ԱԺՄ). Փոխզիջում բառն անիմաստ է, որովհետեւ մենք ենք զիջելու՝ այսօրվա փաստացի իրավիճակից ելնելով: Ադրբեջանը զիջելու բան չունի: Զիջման սահմանները մեր պատկերացմամբ կարող է լինել հետեւյալը:

Ղարաբաղը Հայաստանի հետ հստակ, ամբողջապես պետք է կապված լինի: Պետք է անպայման Հայաստանի հարավային շրջանների անվտանգության գոտի լինի: Ղարաբաղն առնվազն անկախ պետք է լինի, եթե ոչ Հայաստանի կազմում: Մենք եւս կորցրած տարածքներ ունենք, եւ եթե ինչ-որ բան իրենց ենք վերադարձնելու, ապա մեր կորցրած տարածքները (խոսքս Հյուսիսային Արցախի մասին է՝ Գետաշեն, Մարտակերտի դաշտային հատվածը) եւս պետք է վերցնենք: Այլ կերպ չի լինում:

Արթուր Բաղդասարյան («Օրինաց երկիր»). Խնդիրը պետք է ամբողջական դիտարկել: Առաջինը Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի խնդիրն է: Երկու տարբերակի մասին կարող է խոսք լինել՝ կամ Ղարաբաղի անկախություն, կամ Հայաստանի հետ վերամիավորում: Երկրորդը՝ ճանապարհատրանսպորտային կապի անխափան առկայությունն է, հաջորդը՝ տարածքների անվտանգության երաշխիքները, նույնն է Ղարաբաղի անվտանգության երաշխիքը, որովհետեւ չի կարելի հաղթել պատերազմում, հետո գնալ անիմաստ զիջումների: Խոսքն ամեն դեպքում պետք է գնա փոխզիջումների, այլ ոչ թե զիջումների մասին:

Արտաշես Գեղամյան («Ազգային միաբանություն»). Երեք հիմնական գործոն պարտադիր պետք է առկա լինեն: Նախ եւ առաջ Լեռնային Ղարաբաղի անկլավային լինելու խպառ բացառում: Դա նշանակում է, որ Լաչինի միջանցքը պարտադիր պետք է լինի եւ լինի անվտանգ: Երկրորդը Լեռնային Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի իշխանությունների միջեւ իրավահավասարությունն է: Եվ երրորդ ամենակարեւոր գործոնը, ԼՂ բնակչության անվտանգության հուսալի երաշխիքների առկայությունն է:

Սրանցից ածանցյալ բոլոր կոմպրոմիսները կարող են լուրջ քննարկման առարկա դառնալ:

Հրանտ Ոսկանյան (ՀԿԿ). Ղարաբաղյան հիմնահարցի մասին մեր կուսակցությունն իր կարծիքը հայտնել է դեռ 10 տարի առաջ հայտնի հոչակագրով, որ Ղարաբաղի հարցը լուծելիս պետք է առաջնորդվել ազգերի ինքնորոշման համամարդկային սկզբունքներով: Այդ բառերը գրված են 1989 թ. դեկտեմբերի 1-ի Խորհրդային Հայաստանի Գերագույն խորհրդի եւ Լեռնային Ղարաբաղի Ազգային խորհրդի համատեղ որոշման մեջ՝ հայկական ԽՍՀ-ի եւ Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման առումով: Իսկ ինչ վերաբերում է այսօրվա բանակցություններին, այն կարծիքին չենք, որ հարցն այդքան հեշտությամբ կարող է լուծվել, ինչպես միջազգային պրակտիկան է ցույց տալիս: Այսօրվա վիճակով բանակցային պրոցեսի վրա ճնշումներ գործադրելը ճիշտ չեմ համարում:

ՀՅԴ Բյուրո.

ա. Արցախյան հարցի կարգավորման որեւէ համաձայնություն պետք է ճանաչի Արցախի վերամիացումը Հայաստանին կամ առնվազն Արցախի անկախությունը:

բ. Արցախյան հարցի հանգուցալուծման գործընթացը չի կարող ղեկավարվել արտաքին ուժերի կողմից պարտադրված, այսպես կոչված, «շուտափույթ» լուծման որեւէ արհեստական ժամկետով:

գ. Արցախի սահմանները ճշտելիս պետք է առաջնորդվել պատմական իրավունքի եւ Արցախի ու Հայաստանի իրական աշխարհագրական-տարածքային երաշխիքների սկզբունքներով: Սակարկելի չէ Շահումյանի շրջանի, Գետաշենի ենթաշրջանի, Մարտակերտի դաշտային, Նոյեմբերյանի եւ Տավուշի շրջանների բռնագրավյալ տարածքների վերադարձը: Արցախ-Հայաստան աշխարհագրական կապը պետք է լինի ռազմականորեն անառիկ եւ հետեւաբար ամբողջ սահմանի երկայնքով:

դ. Նախիջեւան-Ադրբեջան որեւէ կապի հնարավորության ստեղծումը չի կարող լինել Հայաստանի տարածքների գերիշխանության կամ անվտանգության հաշվին:

Վարդան Մկրտչյան (ՀԺԿ). Չէի ուզենա հարցի վերաբերյալ կարծիքներ ձեւավորել, որովհետեւ բանաձեւերը դրված են սեղանին: Մենք միայն կողմնակից ենք, որ հարցը լուծվի խաղաղ բանակցային ճանապարհով: Եթե ժողովրդի, հասարակական կազմակերպությունների, կուսակցությունների համաձայնությունը գա նրան, որ միանշանակ որեւէ բանաձեւ ընդունվի, այդ դեպքում մենք լրիվ կողմնակից կլինենք այդ տարբերակին: Մենք մեզ իրավունք չենք վերապահում անհրաժեշտ նախապայմաններ եւ կետեր ֆիքսել: Դրա իրավունքը ժողովրդինն է:

Գալուստ Սահակյան (ՀՀԿ վարչության անդամ). Մենք ավելի շատ դիրքորոշված ենք այն սկզբունքով, որ նախ եւ առաջ պետք է որոշվի Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակը: Հետո նոր կարելի է խոսել փոխզիջումների մասին, մանավանդ որ մեկ անգամ փոխզիջման գնացել ենք. Ղարաբաղը չենք միացրել Հայաստանին: «Ընդհանուր պետության» առաջարկված տարբերակը մեզ բավարարում է, եթե Հայաստանի հետ լինի:

ԱՍԵԿՈՍԵ

Դիվանագիտական հսկան

Վերջերս Հայաստանում էր գտնվում ռուս գործարարների եւ արդյունաբերության պատասխանատուների մի հեղինակավոր պատվիրակություն:

Հանրապետության նախագահի հետ երկարատեւ հանդիպումից հետո, նույն օրը երեկոյան նշանակված էր հանդիպում վարչապետի հետ: Հանդիպումը չկայացավ: Պարզվեց, վարչապետը նույն օրը եւ նույն ժամին «Օջախ» ռեստորանում էր (այն, որ Աբովյանի շրջանում է, գողտրիկ «հյուրանոցի» կողքին):

Որպես մեղմացուցիչ հանգամանք նշվեց, որ կառավարության ղեկավարը ամերիկյան հյուրերի հետ էր: Իսկապես, մեր վարչապետը դիվանագիտական հսկա է...

«Փրկիչը»՝ վարչապետ

ԱՄՆ սահմանադրությունը ենթադրում է, որ յուրաքանչյուր քաղաքացի իրավունք ունի իրեն նախագահի թեկնածու առաջադրել: Ասում են, որ «Իրավունք եւ միաբանություն» խմբակցության «Միաբանություն» մասը, որը վերջերս հրաժարվել է Սամվել Բաբայանի անվանակոչումից, առաջարկում է Հայաստանի Սահմանադրության մեջ ինքնառաջադրվող վարչապետի մասին հոդված հետեւյալ բովանդակությամբ. «Հայ ժողովրդի փրկությունը Արտաշես Գեղամյանի վարչապետության մեջ է: ՀՀ վարչապետը Արտաշես Գեղամյանն է: Փա՛ռք փրկչին»:

Երթուղային տաքսիներ

Երկուշաբթին վճռական օր է Երեւան քաղաքում երթուղային տաքսիների նոր գծերի մշակման իմաստով: Հանձնաժողովը՝ գլխավորությամբ ԱԺ պատգամավոր Գագիկ Կոստանդյանի, որոշելու է նոր երթուղիներ: Սակայն բանն այն է, որ, ինչպես մի շարք պատգամավորներ տարբեր երթուղիներում, Գագիկ Կոստանդյանն ինքն է Ավանի գծի «նայողը»: Այստեղից՝ սկսվել է մի իսկական բազար: Ով ծանոթ ունի նրա կամ հանձնաժողովի մյուս անդամների մոտ, հիմիկվանից ստանում է ցանկալի երթուղին: Ով չունի, ասում են, 200 դոլար է «մուծվում» երթուղու յուրաքանչյուր մեքենայի համար: Ասում են, որ գործի մեջ խառն է նաեւ պետական բարձրաստիճան պաշտոնյաներից մեկի Թոմիկ անունով որդին, որը նույնպես «գիծ է հսկում»:

Առանձնապես մեծ հետաքրքրություն է ստեղծվել թիվ 9 եւ 14 երթուղիների համար: Այստեղ 2-րդ անգամ մրցույթին մասնակցելու հայտ է ներկայացնում ԱԺ մեկ ուրիշ պատգամավոր՝ Մելիք Գասպարյանը, սակայն վերջին պահին հայտը հետ է վերցնում՝ լարված վիճակի մեջ պահելով մրցակիցներին, որոնք վրդովված են նաեւ այն փաստից, որ պատգամավորն արդեն, նախքան մրցույթը, ձեռք է բերել «Եռազ» մակնիշի շուրջ 40 ավտոմեքենա: Այսինքն՝ մտադրությունը շատ լուրջ է:

Դոնե հանրային ռադիոյի տնօրեն

Հանրային հեռուստատեսության ղեկավար խորհրդի նախագահ դառնալու հույսերը վերջնականապես կորցնելուց հետո, ԱԺ-ում ռադիո-հեռուստատեսության մասին նոր օրենքի գլխավոր հեղինակ եւ հայտնի հեռուստալրագրող Սերգո Երիցյանը, ըստ մեզ հասած շշուկների, այժմ ցանկանում է բախտը փորձել հանրային ռադիոյում, այն տարբերությամբ, որ խորհրդի նախագահի պաշտոնում ցանկանում է տեսնել ոչ թե իրեն, այլ իր լավագույն կեսին:

Շերշե լա ֆամմ...

Հրապարակախոսություն

Երբեմն լռությունը, իրոք, ոսկի է

ՊԵՐՃ ԶԵՅԹՈՒՆՑՅԱՆ

Դարձյալ «Ես լսեցի մի անուշ ձայն»: Իմ ու քո նախկին նախագահի ձայնն էր, սկզբում՝ ազգընտիր, երկրորդ ընտրություններից հետո՝ իշխանությունը բռնազավթած, հետեւաբար՝ չակերտավոր նախագահի: Նրա բոլոր ելույթները մինչեւ օրս, ցավոք, սկանդալային բնույթ են ունեցել, սկսած «եթե վատ եք ապրում, իրարից պարտք վերցրեք» արդեն թեւավոր խոսքի փայլ ունեցող նախադասությունից, ազգային գաղափարախոսությունը «ֆաշիզմ» հռչակող հայտարարությունից, պատմությունը կեղծ գիտություն համարելու անհեթեթությունից մինչեւ «Ղարաբաղի հարցը կա, վատ ես ապրելու, Սերգո ջան» մտերմիկ հառաչանքը: Հույս ունեմ, չեք մոռացել, որ այն ժամանակ մեծ տերությունները միաժամանակ պահանջում էին նախ-անկումը, էլ ուր մնաց, որը քվարկեմ... Ներիր, ընթերցող, որ շարադրեցի քեզ անչափ ծանոթ ցավերը, բայց եթե բարեփոխումների մասին են անընդհատ աներեսաբար խոսում, ես ինչպե՞ս կարող եմ անընդհատ չխոսել մեզ խոր ճգնաժամի հասցրած իշխանության ոչ միայն անշնորհքության ու անճարակության, այլեւ անբարոյականության մասին: Վերոհիշյալ մեջբերումը նույն «Սերգո ջան»-ի շարունակությունն է, ավելի քողարկված եւ կարծես ավելի չեզոք անտարբերությամբ ասված: Իսկ ո՞վ ծնեց «այդ խնդիրները», ո՞ւմ դեմ է բողոքում հարցազրույց տվողը, ինքն իր դե՞մ, իր իսկ ղեկավարած երբեմնի Կոմիտեի՞, որ ազգովին ոտքի հանեց մեզ եւ որի համար ես ոչ թե մեղադրում եմ նախկիններին, այլ, ընդհակառակը, 88-ը համարում եմ մեր պատ-տության խոցերը բուժելու, թեեւ պետք է միաժամանակ ասել, որ երկրի ժողովրդավարացման մեջ որոշ թարմ շունչ զգացվեց՝ ընդհատումներով: Ինչ վերաբերում է արտաքին քաղաքականությանը, տարբերությունը խիստ զգալի էր, մենք համարյա համոզված էինք, որ մեր ազգային հիմնախնդիրները գտնվում են ապահով ձեռքերում: Սակայն Ռ. Քոչարյանի վերջին հայտարարությունները ջուրը գցեցին մեր լավատեսությունը, դարձյալ ստիպեցին անվստահությամբ լցվել իշխանությունների հանդեպ: Սա ես հարկ համարեցի փակագծերում նշել, որպեսզի խոսքիս մեջ մութ կետեր չմնան: «Ես չգիտեմ, դժգոհում է Տեր-Պետրոսյանը, նրանք (այսինքն՝ իշխանությունները - Պ. Զ.) մի օր կընկալե՞ն գործնականության արժեքը, թե ոչ»: Թե ինչ էր այս գործնականության արժեքը, մենք նունից հայտարարել, թե մենք հողային պահանջներ չունենք Թուրքիայից, որովհետեւ Հայաստանը «դրա իրավական հիմքերը չունի» (Ստրասբուրգում կայացած մամլո ասուլիս): Պարզվում է, որ ՄԱԿ-ի ամբիոնից եւս արտասանած ճառում արտահայտված էր ոչ թե ժողովրդի, այլ իր անձնական կարծիքը: Խճճված եւ իրար հակասող տարբեր նախադասություններից, համենայն դեպս, կարելի է կռահել, որ Ցեղասպանության հարցն ավելի սփյուռքին է հասցեագրված, քան Հայաստանին: Խեղճ սփյուռք: Էլի տարբեր-տարբեր հայերի հարցն է առաջ քաշվում: Ես մեկ առ մեկ չեմ անդրադառնա նախագահի խոսքի հակասություններին ու բացարձակապես անընդունելի կետերին, որոնց մասին շատ է խոսվել ու գրվել, այլ կասեմ միայն՝ ոչ ոք չի պահանջում, որ այսօր, երբ մեծ տերությունները հազիվհազ սկսել են Ցեղասպանության մասին խոսել ու երբեմն էլ ճանաչել, հողային պահանջներով խրտնեցնել նրանց ու ետ կանգնեցնել հնարավոր հայանպաստ որոշումներ ընդունելուց: Մանավանդ բոլոր կողմերն էլ քաջ գիտեն, որ առանց արյան ու պատերազմի բռնագրավված հողը ետ չեն բերում: Բայց սա էլի բնավ չի նշանակում հակառակը պնդել, թե մենք հողային պահանջ չունենք Թուրքիայից: Նախագահը երկրի ղեկավարն է, այո, բայց ոչ երկրի տերը: Երկրի տերը, որքան էլ հնասարագ հնչի ոմանց ականջին, ժողովուրդն է, ես, դու, նա եւ այդ երեքի գումարը՝ մենք:

«Դժվար է գտնել իրենց բարոյական արժանիքների շնորհիվ ճանաչված այնպիսի անհատների, որոնք կկարողանան իրենց պատգամը հասցնել ժողովրդին» (Լ. Տ. Պ.): Կարելի է համաձայնել այս կարծիքին, թեեւ հենց իր իշխանության ժամանակ էր, իր ջանքերի շնորհիվ էր, որ տաղանդավոր շատ մտավորականներ ձեռնասուն դարձան, սիրահոժար ուզեցին խաբվել ու «խաբվեցին», ժողովրդին մենակ թողնելով համազգային արհավիրքի մեջ: Մի մասն էլ տարվեց անկախության վերացական գաղափարով, չուզենալով տեսնել բովանդակային խորքը: Եվ, այսպես, անկախության սուրբ գաղափարը վարկաբեկվեց, ժողովրդի մեջ արմատ գցեց անցյալի վտանգավոր կարոտախտը:

«Ավելի գործնապաշտ լինելով, քան իրենց ղեկավարները, հայերն այնքան են խրված իրենց առօրյա հոգսերի մեջ, որ ի վիճակի չեն համարժեք հասարակական կարծիք ձեւավորելու» (Լ. Տ. Պ.):

Սա էլ միանգամայն ճիշտ միտք է, բայց ո՞վ ստեղծեց ոչ միայն բնական, այլեւ արհեստական այն անասելի դժվարությունները, որոնց մեջ խրված էինք մենք եւ շարունակում ենք խրված մնալ: Իսկ առօրյա հոգսերի մեջ խրված մարդը դառնում է ամեն ինչի հանդեպ անտարբեր, եւ իշխանությունները նրա հետ կարող են վարվել ինչպես ցանկանում են, միեւնույն է, պատասխան չի լինի: Հապա ինչո՞ւ եմ բազմիցս շնորհավորել իշխանություններին՝ սեփական ժողովրդի դեմ տարած այս փայլուն հաղթանակի համար:

Մի ժողովրդական ասացվածք կա, որ ես ուզում եմ հիշեցնել Լեւոն Հակոբի Տեր-Պետրոսյանին եւ խնդրել, որ նա հետեւի այդ ասացվածքի իմաստուն խորհրդին. «Լռությունը ոսկի է»: Մի՞թե նա մինչեւ օրս չհամոզվեց, որ իր յուրաքանչյուր ելույթը, մեղմ ասած, անհարմար վիճակի մեջ է գցում իրեն: Գուցե մեր քաղաքի հայտնի մենակյացը վերջապես իր մեջ ուժ գտնի հետեւելու թեկուզ ոչ բարեկամ հայ գրողի բարեկամական այս խորհրդին:

կին սահմանների անձեռնմխելիությունը, հետեւաբար, խոսքն այն մասին էր, որ լավ ապրելու համար անհրաժեշտ էր հրաժարվել Ղարաբաղից: Չէ, երեւի ոմանք «մոռացել» են վերը նշված, ինչպես նաեւ չնշված նախագահական մտքի գոհարները, այլապես վերջերս լույս աշխարհ չէին գա պետրոսյանամետ եւ հակաքոչարյանական մի շարք հոդվածներ, որտեղ փորձ է արվում սեւ-սպիտակ գույներով հակադրել մեկը մյուսին: Բանը հասնում է այնպիսի անխղճության, որ որոշ հիշածին գրչակներ իրենց կարճ խելքով փորձում են ծաղրել նախորդ իշխանություններին «հանցավոր» կամ «թալանչի» կոչող մտավորականներին, կարծես իրենք մեզ հետ միասին չեն ապրել նույն երկրում եւ ոչ մի բանից տեղյակ չեն... Ամոթ է, էլ ինչ կարող եմ ասել, պարզապես ամոթ է, եւ ուրիշ ոչինչ...

Հանգիստ, մի քիչ համբերություն, եւ ես Ռոբերտ Քոչարյանի վերջին հայտարարություններին եւս քիչ անց անպայման կանդրադառնամ... Այդքան մի շտապեք...

Եվ ահա «Էքսպրես» ֆրանսիական շաբաթաթերթի այս տարվա փետրվարի 15-ի համարում տպագրված նախկինի հարցազրույցը (որ տեղի է ունեցել անցյալ տարվա սեպտեմբերին) ի զարմանս ինձ, արտասովոր սկանդալային չէր, անցած տարիները, ըստ երեւույթին, սեւ տուֆե առանձնատան մենակյացի կյանքում որոշ խմբագրումներ են մտցրել: Լավ է ուշ, քան երբեք, ինչպես հուշում է շատ կրկնվելուց արդեն մաշված ժողովրդական ասացվածքը: Ուրախ եմ, որ այս հարցազրույցը, ի տարբերություն «Պատերազմ, թե՞ խաղաղություն» համարյա տոլստոյավարի վերնագիրն ունեցող հոդվածի, ավելի համեստ է վերնագրված՝ «Հայաստանին նախ եւ առաջ խաղաղություն է պետք» (գուցե ֆրանսիացի լրագրողի՞ շնորհիվ):* Թեեւ զարմանում եմ, թե ինչու «կարելի է չորս կամ անգամ տասը վարչապետ փոխել, բայց դա չի կարող Հայաստանը դուրս բերել ճգնաժամային վիճակից» (Լ. Տ. Պ.), երբ վարչապետներին իրար ետեւից փոխելու (այսինքն՝ ամբողջ մեղքը նրանց վրա գցելու, քավության նոխազ դարձնելու) առաջին օրինակը հենց իրեն է պատկանում: «Այդ խնդիրները, ասում է Լեւոն Հակոբի Տեր-Պետրոսյանը, որոնցից մեկն է Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությունը... մեծ վնասներ պատճառեցին Հայաստանի տնտեսությանը, դանդաղեցրին բարեփոխումների իրականացումը...»: Բարեփոխումնե՞ր, ի՞նչ բարեփոխումներ, երեւի նկատի ունի արդյունաբերության ոչնչացումը, գործարանները ամոթալիորեն չնչին գումարով յուրայիններին սեփականաշնորհելը, գյուղացուն կոլեկտիվացման մի փորձանքից սեփականաշնորհման մի այլ փորձանքի մեջ գցելը, կրթության խայտառակ վիճակը, առողջապահական համակարգի քայքայումը, երբ մարդը, եթե, անշուշտ, սիրում է թշվառության հասած իր հարազատներին, իրավունք չունի հիվանդանալու եւ մանավանդ մեռնելու, մշակույթի, աշխարհին ներկայանալու մեր անցյալի թավագլոր մության աստղային ժամերից մեկը: Մեղադրում եմ իշխանության հասնելուց հետո «գործնականության արժեքը» (Լ. Տ. Պ.) «հասկանալու», այսինքն՝ իրենք իրենց մոտիկ անցյալը ուրանալու համար, մի անցյալ, որից բնավ մտադիր չէ հրաժարվել մեր ժողովրդի գերակշիռ մասը: Մեղադրում եմ, որ տարիներ շարունակ նրանք նախանձելի համառությամբ եւ հետեւողականությամբ անում էին ամեն ինչ՝ հայրենիքը սովորական տերիտորիայի վերածելու համար: «Որպեսզի երկիրը կարողանա ոտքի կանգնել, նա պետք է նախ եւ առաջ դուրս գա այս շրջափակումից եւ մեկուսացումից» (Լ. Տ. Պ.): Ճիշտ է, իհարկե, ճիշտ է, սակայն միայն մասամբ: Որովհետեւ նախ եւ առաջ պետք էր եւ այսօր էլ անհրաժեշտ է բարոյապես մաքրել երկիրը, որտեղ մաֆիան սերտաճել է իշխանությունների հետ, ինչպես ժամանակին իրավացիորեն նշել էր ամենազոր նախարարներից մեկը, որի մոտ, ըստ ժողովրդի դառը բանահյուսության, Տեր-Պետրոսյանն աշխատում էր որպես նախագահ, պետք էր եւ այսօր էլ անհրաժեշտ է քաղաքական կամք վերացնելու համատարած կողոպուտը, ֆանտաստիկ չափերի հասած կաշառակերությունը, կլանային ֆեոդալական հարաբերությունները, չինովնիկների սանձարձակությունը, անպատժելիության ահավոր մթնոլորտը... Ո՞ւմ օրոք ծնվեց ու ծաղկեց այս ամենը, ի՞նչ է, անչակերտ ու ապա չակերտավոր նախագահը չգիտի՞, չգիտի՞, որ թեեւ «այս շրջափակումը եւ մեկուսացումը» իրոք մեծագույն վնաս հասցրին մեզ, բայց իր ստեղծած անբարո իրավակարգն էր մեծագույնից մեծագույն վնասը, դավաճանության հասած վնասը, որի հեղինակն ինքն է. բուրգի գագաթին կանգնած մարդը կարող է ասել, ու միանգամայն իրավացի կլինի, թե ինչո՞ւ հաջորդ նախագահը չկարողացավ կամ չուզեց մաքրել այդ մթնոլորտը: Ճիշտ է, հազար անգամ ճիշտ, բայց որքան չմաքրողն է մեղավոր, նույնքան եւ առավել մեղավոր է կեղտոտողը...

Ըստ Տեր-Պետրոսյանի, «մեր զինվորականներն ավելի խաղաղասեր են, քան իշխանություններն իրենք»: Հիշում եք, չէ՞, հրաժարական տալու առթիվ իր իսկ արած աններելի հայտարարությունը, որից մտահոգության հոտ էր գալիս, թե հեռանում է խաղաղության կուսակցությունը, գալիս է պատերազմի կուսակցությունը: Հիմա էլ փաստորեն նույն բանն է անում ֆրանսիացի լրագրողի միջոցով:

Այստեղ ես մի պահ ուզում եմ ընդհատել խոսքս եւ ասել, որ իմ վերաբերմունքը Նախագահ Ռ. Քոչարյանի հանդեպ երկու մասի է բաժանված: Համարյա այնպես է՝ մեր թվարկությունից առաջ եւ հետո: Այսինքն, Ցեղասպանության մասին Քոչարյանի դատապարտելի հայտարարություններից առաջ եւ հետո: Նախքան «մեր թվարկությունը» երկրի ներքին կյանքում դրական շատ քիչ բան արվեց, նախկիններին քաղաքական գնահատական չտրվեց՝ մեղքը գցելով Սահմանադրության վրա, դրա համար էլ՝ քաղաքական կամք չդրսեւորվեց մեր հանրապետ-լավ գիտենք, հանուն Սերգո ջանի՝ Ղարաբաղը, որի շնորհիվ իշխանության եկան «Լե-ւոն, Լե-ւոն» վանկարկողները, քիչ էր մնում հանձնեին հակառակորդին, այսինքն, գործնականության անվան տակ՝ արյան գնով ձեռք բերված հայրենիքի մի մասը նվիրեին կովկասյան թաթարներին: Հիշեք «Խաղաղություն, թե՞ պատերազմ» տոլստոյականը...

Ես գործնականության կողմնակից եմ, պրագմատիզմը քաղաքականության կարեւոր սկզբունքներից մեկն է, այո՛, այո՛, բայց ոչ հայրենիք տալու-չտալու հարցերում: «Եվ այսպես ձգձգելով հակամարտության լուծումը, երկիրը միայն կորցնում է իր մարդկային աղբյուրները» (Լ. Տ. Պ.): Նախ մեկ միլիոն արտագաղթած հայերը «մարդկային աղբյուր» չեն ինձ համար, այլ առանձին-առանձին անուն-ազգանուններ, առանձին ու անկրկնելի ճակատագրեր, մեծագույն, համարյա անվերադարձ կորուստ, թշնամու դարավոր երազանքի ոչ թե երիտթուրքական, այլ երիտհայկական լուծում, այդ երազանքի իրականացումը սեփական սկուտեղի վրա նրան մատուցելու խայտառակ փաստ: Եվ, հետո, մի՞թե հակամարտության լուծման ձգձգումն է բուն եւ միակ պատճառը: Կարելի՞ է այս աստիճան անգետ ձեւանալ «մարդկային աղբյուրների» կորստյան պատճառների մասին: Երկրի հիմքերը որդի պես կրծող անբարոյության հետեւանքն է արտագաղթը, մեր ժողովրդի մեծագույն ցավը: Նույն բանը որքան կարելի է չտեսնելու տալ եւ մեզ էլ ստիպել անընդհատ նույն առարկությունն անելու: Կամ ինչպես ներկա նախագահն է մեղադրում իմ նմաններին՝ նվնվալու...

Այս կուսական անմեղությունն է Տեր-Պետրոսյանի անցյալ ու ներկա թիմակիցների բուն դիմակը, որի տակ թաքնված է այն, ինչ երեւում է օրը ցերեկով, ինչո՞ւ միայն օրը ցերեկով, նաեւ մութ, շատ մութ գիշերներին... Իզուր այդ բառը սպրդեց գրչիս տակից, հիշեցի մեր անլույս անցյալը, մեր խավար գիշերները, խելագարեցնող խավարը, այն խեղդող մղձավանջը, որ մենք ապրեցինք քիրդան աղաների ու քաջ նազարների գրպանները լցնելու համար: Ուրեմն, դատարկ ու փուչ խոսք է, թե «միայն խաղաղությունն ու ապաշրջափակումը թույլ կտան Հայաստանին ոտքի կանգնել» (Լ. Տ. Պ.): Փուչ ու դատարկ է ոչ թե խոսքն ինքնին, այլ այն մարդու բերանից, որ կործանման հասցրեց Հայաստանը:

«Նախկինում մեզ հաջողվում էր հասարակությանը համոզել, որ մեր նպատակը բնականոն պետություն կառուցելն է, խուսափելով անցյալի մարտահրավերները այսօրվա քաղաքական օրակարգի հարց դարձնելուց» (Լ. Տ. Պ.): Գրել եմ հազար անգամ, որ երեկվա նորանկախ, հետեւաբար՝ դեռ ոտքերի վրա չկանգնած Հայաստանի համար վաղ էր Ցեղասպանությունը քաղաքական օրակարգի հարց դարձնել: Բայց դա բնավ չէր նշանակում, թե հակառակը պետք էր պնդել, աներեսաբար սիրահետել Թուրքիային, ինքն իրեն խաբել, թե այսօրվա Թուրքիան այլեւս երեկվա Թուրքիան չէ, փոխվել է, քաղաքակրթվել... Ճիշտ այնպես, ինչպես այսօրվա նախագահը ոչ մի իրավունք չուներ իմ, քո, մյուսի ա-

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

(*) Մամուլում տարածված այս վերնագիրը ճիշտ թարգմանություն չէ «Էքսպրեսի» վերնագրի: Ճիշտը «Հայաստանը նախեւառաջ խաղաղություն պետք է կնքի»:

ԶՈՒԳԱՀԵՌ

Ակնհայտը՝ անհնար

Քաղաքական հնչեղություն ունեցող սպանությունները գրեթե երբեք չեն բացահայտվում: Տխուր ավանդույթ է, սակայն բացառություններ հայտնի չեն, իսկ ապացույցներ՝ որքա՞ն ուզեք, անցյալում եւ այսօր. քաղաքական գործիչներ (Քենեդիների ընտանիքից մինչեւ Սոբչակ), արվեստագետներ եւ, իհարկե, լրագրողներ (Լիստեւ, Խոլոդով, Վարդգես Պետրոսյան...)

Լրագրողները խոցելի են: Նրանք բարձրաձայն ահազանգում են հասարակության (հատկապես իշխանությունների) խոցելի կողմերի մասին: Հասարակությունը դա չի հարգում, իսկ արդեն նրանց սպանվելուց հետո իշխանությունները ոչինչ չեն անում պատվիրատուներին բացահայտելու համար: Բավարարվում են դրա պատրանքը ստեղծելով:

Օրերս Մոսկվայում Դմիտրի Խոլոդովի սպանության գործով հարցաքննվեց Ռուսաստանի պաշտպանության նախկին նախարար Պավել Գրաչովը (Ռուսաստանում էլ, ինչպես մեզ մոտ, ներկաներին ընդունված չէ անհանգստացնել): «Մոսկովսկի կոմսոմոլեցի» թղթակցի սպանության գործով Գրաչովը վկա է, իսկ մեղադրվում են ներքին զորքերի 45-րդ հատուկ գնդի հինգ նախկին սպաներ եւ մեկ գործարար: Վկային «Մատրոսկայա տիշինա» ուղեկցեցին 4 հսկա թիկնապահներ, ինչպես հարկն էր: Հարցաքննությունը դռնփակ էր. լրագրողներն իրենց հարցերի պատասխանները մասամբ ստացան մեղադրողների դատապաշտպաններից, որոնցից մեկը՝ Լարիսա Մովեն Պավել Գրաչովին բնութագրեց որպես զգացմունքային մարդու, որն արտահայտությունների մեջ խտրականություն չի դնում:

«Ես երբեք որեւէ ցուցում չեմ տվել Խոլոդովի հետ ֆիզիկական հաշվեհարդար տեսնելու վերաբերյալ», սա էր Գրաչովի պատասխանը դատարանի առաջին հարցին:

Մինչդեռ, ըստ գլխավոր դատախազության վարկածի, մեղադրյալները Խոլոդովի սպանությունը կազմակերպել ու իրականացրել են որպես անուղղակի ցուցում ընկալելով 1993 թ. ասված նախարարի խոսքերը, որոնք վերաբերել են մամուլի բացասական հրապարակումների շարքին: (Ակնհայտ են աղերսները հոկտեմբերի 27-ի գործով ներկա դատավարության հետ: Այսօր էլ մամուլում հաճախ արծարծվում է այն թեզը, որ Նաիրի Հունանյանը, յուր անափ միամտությունից, որպես ուղղակի ցուցում եւ սատարելու պատրաստակամություն է ընկալել տարբեր քաղաքական շրջանակների եւ դեմքերի անուղղակի դժգոհությունը Հայաստանի քաղաքական վերնախավից): Գրաչովը վերոհիշյալ ելույթում հրամայել է «պարզել եւ զեկուցել» Խոլոդովի մի հրապարակման առիթով, որում խոսվում էր Գրաչովի որդու մասին, որը հոր շնորհիվ ծառայելու է «տեղավորվել» Գերմանիայում: Իրականում, Գրաչովի խոսքերով, որդին ծառայել է Անդրբայկալում, իսկ «պարզել» բառը, պարզվում է «սպանել չի նշանակում, այլ լրագրողի հետ բացատրական աշխատանք, որպեսզի նրա հետագա նյութերը զերծ լինեն նման վրիպակներից»:

Այնուհետեւ պատասխանելով սպանված լրագրողի ծնողների հարցին, գեներալը հայտնեց, որ Խոլոդովի «դեպքը» սպանություն չի համարում: Նա զոհվել է պայթյունից, ասաց Գրաչովը, այդպես էլ չմանրամասնելով, թե ինչ է ուզում ասել:

Լրագրողին, որի հետ Գրաչովը ծանոթ էր, նա ընդհանուր առմամբ վատ չի վերաբերվել, («ճիշտ այնպես, ինչպես բանակի կյանքը ոչ օբյեկտիվորեն լուսաբանող այլ լրագրողների»): Ճիշտ է, նախկին նախարարը չժխտեց, որ Վլադիմիր Պոզների «Մենք» հաղորդաշարի ուղիղ եթերում բավականին խիստ է արտահայտվել Խոլոդովի մասին, որը ստուդիա էր ներկայացել մի զինվորի մոր հետ, որը տուփով բերել էր որդու գլուխը եւ նախարարից բացատրություններ էր պահանջում որդու մահվան վերաբերյալ:

Ուղղակի սպանության առնչությամբ Գրաչովը հայտարարեց, որ սպաները դժվար թե կազմակերպած լինեն Խոլոդովի սպանությունը, քանի որ «ոչ պրոֆեսիոնալ» է իրականացված, եւ դեսանտայինները դժվար թե նման վրիպակներ թույլ տային:

Իսկ որպես վերջաբան նկատենք, որ այս «ոչ պրոֆեսիոնալ» սպանություններից գեթ մեկը բացահայտող իրոք պրոֆեսիոնալը չի երեւում, որը կարող էր շատ արագ պատասխանել շատ բարդ հարցին:

ՌՈՒԶԱՆ ԱԶԻԶՅԱՆ

Ժան-Կլոդ Գոդենը վերընտրվեց Մարսելի քաղաքապետ

Մինչ ավանդաբար աջ Փարիզում եւ Լիոնում մարտի 18-ի մունիցիպալ ընտրություններում ձախերի հաղթանակը բացառիկ էր, սոցիալիստական անցյալով, ժողովրդական Մարսելում վեց տարով քաղաքապետ վերընտրվեց Ժան-Կլոդ Գոդենը:

Մարսելի քաղաքային խորհուրդը կազմվեց 61 աջ, 37 ձախ եւ 3 ծայրահեղ աջ անդամներից:

«Շատ երջանիկ եմ, քանի որ մարսելցիները ինձ տվեցին իմ կյանքի ուրախություններից մեկը՝ Մարսելի քաղաքապետի բարձրապատիվ պաշտոնում վերընտրվեցի: Վեց տարիների ընթացքում իմ գործադրած ջանքերից հետո մարսելցիների շնորհը ինձ համար պատիվ է»:

Թեեւ Մարսելն էր Ֆրանսիայի առաջին քաղաքը, ուր 1880-ին սոցիալիստ քաղաքապետ է ընտրվել, 2001-ի մունիցիպալ ընտրություններում աջակողմյան թեւի հաղթանակը սպասվում էր՝ տրամաբանված աջերի թեկնածու, Սենատի փոխնախագահ Ժան-Կլոդ Գոդենի հեղինակությամբ եւ հավասարապես ձախ թեւում համազոր հեղինակության բացակայությամբ:

Համամասնական ձախի թեկնածու Ռենե Օլմետան (Սոցիալիստական կուսակցություն) մարսելցիներին ընտրապայքարից առաջ քիչ էր ծանոթ եւ Գոդենի հետ հեռուստաբանավեճի ընթացքում անգամ համոզիչ չէր եղել:

Հենց առաջին փուլից Գոդենը հաղթանակել է 4-րդ սեկտորում՝ ձայների 52.15 տոկոսով: 16 թաղամասերից բաղկացած Մարսելը ընտրություններին մասնակցում է ութ սեկտորներով: Մարսելի յուրաքանչյուր սեկտոր ընդգրկում է երկու թաղամաս, իսկ ընտրված ութ քաղաքապետներին ֆրանսիացիները հավասարապես «մեր» են կոչում: Թերեւս քաղաքային խորհրդում հայտնված մեծամասնությունն է որոշում քաղաքապետին:

Մարսելում ընտրապայքարն առավելապես լարված ընթացավ 6-րդ սեկտորում: Հայկական թաղամասերը հենց այս սեկտորում են, եւ արդեն որպես կանոն, առաջին փուլի ընտրությունները բոյկոտած քաղաքացիներից շատերը 6-րդ սեկտորում ներկայանում են երկրորդ փուլին: Թեեւ սոցիալիստ թեկնածու Քրիստոֆ Մասն այստեղ առաջին փուլում ստանալով ձայների 31.43 տոկոսը շատ քիչ էր ետ մնացել ձայների 38.7 տոկոս վայելած լիբերալդեմոկրատ Ռոլան Բլումից: 2-րդ փուլում հաղթանակեց Ռ. Բլումը՝ ձայների 47.71 տոկոսով:

Ժ.-Կ. Գոդենի ընտրարշավի տնօրեն Ժան Մանժինոն տեղեկացնում է, որ Մարսելի հայկական համայնքի ներկայացուցիչները Մարսելի քաղաքապետ Ժան-Կլոդ Գոդենին եւ նրա կուսակից, փաստաբան, Ֆրանսիայի ԱԺ պատգամավոր Ռոլան Բլումին հաղորդել են ողջ հայ համայնքի աջակցությունը՝ շեշտելով Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելիս վերջիններիս ծանրակշիռ աջակցությունը Սենատում եւ Ազգային ժողովում: Բլումը, ի դեպ, Ֆրանսիայի ԱԺ-ում Հայաստանի հետ բարեկամության պայմանագրի զեկուցողն էր եւ 1992-ից ի վեր Հայաստան այցելել է հինգ անգամ, ԱԺ-ում Հայկական հարցի մասնագետ է, եւ հեղինակն է «Լեռնային Ղարաբաղ՝ Կովկասի կոնֆլիկտը» աշխատության (Ֆր. ԱԺ հրատարակություն, 1994 թ.): Ռոլան Բլումը մասնակցել է ԱԺ-ում Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանը նվիրված գրեթե բոլոր բանավեճերին:

«Կարծում եմ, չի կարելի ասել, թե հայերը ձայն են տալիս այս թեկնածուին կամ մյուսին: Սոցիալիստական կուսակցության թեկնածու Ռենե Օլմետայի ընտրարշավի տնօրեն Ֆիլիպ Սագուելը ընտրություններում Հայկական հարցը չարաշահելուն խորապես դեմ է արտահայտվում: Ի վերջո ձախ թեւն առաջինն էր ցեղասպանությունը ճանաչել դեռեւս 1998-ին», հիշեցնում է Ֆիլիպ Սագուելը:

Ինչեւէ, կիրակի, մարտի 25-ին Ֆրանսիայի Սենատի փոխնախագահ Ժան-Կլոդ Գոդենը պաշտոնապես կընտրվի Մարսելի քաղաքապետ՝ վեց տարվա մանդատով:

ՄԱՐԻԱՄ ԽԱԹԼԱՄԱՋՅԱՆ
Մարսել

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Ադրբեջանական թերթը հրապարակել է երկրի բնակչության էթնիկ կազմը

Ոչ արժանահավատ, սակայն հետաքրքիր

Բաքվում լույս տեսնող «Այնա» թերթը, հիմք ընդունելով Ադրբեջանի պետական վիճակագրական հանձնաժողովի 1999 թ. տվյալները, հրապարակել է երկրի բնակչության թվաքանակը, էթնիկ կազմը, համեմատել 1979, 1989 եւ 1999 թ. տվյալները: Այսպես, 1979 թ. Ադրբեջանի բնակչությունը, ներառյալ Նախիջեւանը եւ Լեռնային Ղարաբաղը, եղել է 6.026.500, 1989 թ.՝ 7.021.200, իսկ 1999 թ.՝ 7.953.400: Ուշագրավ է, անկախանալուց հետո Ադրբեջանից արտագաղթը մեծ չափերի է հասել եւ նույն ադրբեջանական ոչ պաշտոնական, բայց հավաստի տվյալներով վերջին տասը տարիներին երկրից Ռուսաստան է հեռացել եւ այնտեղ մշտական գրանցում ունի 1,5-1,7 մլն ադրբեջանցի: Տարբեր հաշվարկներով այսօր Ադրբեջանում բնակչության թիվը չի գերազանցում 5 մլն-ը, հոռետեսները նշում են 3,5-4 մլն:

Ադրբեջանի բնակչության էթնիկ կազմը

	1979 թ.	1989 թ.	1999 թ.
ադրբեջանցիներ	4.708.800	5.805.000	7.205.500
հայեր	475.500	390.500	120.700
ռուսներ	475.000	392.300	141.700
լեզգիներ	158.100	171.400	178.000
ավարներ	36.000	44.100	50.900
հրեաներ	35.500	30.800	8.900
թաթարներ	31.400	28.600	30.000
ուկրաինացիներ	26.400	32.300	29.000
թալիշներ	21.200	-	76.800
վրացիներ	11.400	14.200	14.900
ցախուրներ	8.500	13.300	15.900
թուրքեր	7.900	17.700	43.400
ուդիներ	5.800	6.100	4.100
թաթեր	-	-	10.900
քրդեր	5.700	12.200	13.100
այլ ազգություններ	40.200	41.500	9.600

Առանձին վերցրած, ըստ թերթի, Նախիջեւանում բնակչության թիվը 309.311 է, որից 306.463-ը՝ ադրբեջանցիներ, 1.930-ը՝ քրդեր, 492-ը՝ ռուսներ, 185-ը՝ թուրքեր, 133-ը՝ ուկրաինացիներ, 47-ը՝ թաթարներ, 11-ը՝ լեզգիներ, ինչպես նաեւ 17 հայեր:

Ինչպես պարզ է դառնում աղյուսակից, 475.500 հայերից Ադրբեջանում մնացել են ընդամենը 120.700-ը: Մի՛ զարմացեք, պարզապես Բաքուն Լեռնային Ղարաբաղը համարում է իրենը, իսկ բնակիչներին՝ Ադրբեջանի քաղաքացիներ: Իրականում, համաձայն միգրացիայի հարցերով զբաղվող կազմակերպությունների, Ադրբեջանում մնացել են ոչ ավելի, քան 1.350 հայեր: «Այնա» թերթը նշում է, որ Բաքվում այսօր ապրում են 378 հայեր:

Մարմնավաճառություն. արգելե՞լ, թե՞ կանոնակարգել

Մինչ մաֆիական հանցախմբերը շարունակում են ընդլայնել իրենց գործունեությունը, Եվրամիությունում բուռն բանավեճեր են ծավալվել պոռնկության հարցում վարվելիք քաղաքականության առնչությամբ: Ոմանք առաջարկում են օրինականացնել եւ կանոնակարգել աշխարհի հնագույն մասնագիտությունը, ուրիշները դեմ են: Փարիզի «Էքսպրես» հանդեսն անդրադարձել է տարբեր երկրներում գերիշխող տրամադրություններին:

Իր «էրոտիկ կենտրոններով» հայտնի Գերմանիան այժմ հակված է օրինականացնելու դրանք: Սա նշանակում է, որ այդ տխրահռչակ կենտրոններում մարմնավաճառությամբ զբաղվող երկսեռ անձինք համապատասխան օրենքի ընդունման դեպքում կկարողանան աշխատանքային պայմանագրեր կնքել եւ օգտվել սոցիալական ապահովագրությունից: Գերմանացի սոցիալիստների եւ «կանաչների» մշակած օրինագիծը շուտով կներկայացվի երկրի խորհրդարանին: Հարեւան Հոլանդիայում հասարակաց տները պաշտոնապես օրինականացվեցին 2000 թ. հոկտեմբերի 1-ին, եւ այդ պահից դրանց սեփականատեր կավատները եւ պոռնիկները պայմանագրեր են կնքում: Սակայն օրինագծի համահեղինակներից մեկը խոստովանում է, որ կավատների մեծ մասը դեռեւս համապատասխան արտոնագրեր չի ստացել: Ռուս եւ ալբանացի մաֆիականներն Արեւելյան Եվրոպայից զանգվածաբար «կենդանի ապրանք» են բերում եւ վաճառում Եվրամիության քաղաքներում:

Այսօր ավելի ու ավելի շատ է խոսվում մարմնավաճառության մասին, որն անհնար է անտեսել: Արեւմտյան Եվրոպա հասած սլավոն, արաբ պոռնկուհիները եւ համասեռամոլները (մարմնավաճառների 30 տոկոսը տղամարդ է) փորձում են մայթերի վրա հաստատուն տեղեր զբաղեցնել: Ամենախեղճերն իրենց արհեստով զբաղվում են կայարաններում, հաճախորդ որսալով բջջային հեռախոսի եւ ինտերնետի միջոցով:

Սեռական շահագործման նպատակով իրականացվող մարդկանց վաճառքը ներկայումս հանցաշխարհի առավել շահութաբեր երկրորդ զբաղմունքն է թմրանյութերի առեւտրից հետո: Կազմակերպված հանցագործությունների այս ոլորտի դեմ պայքար է ծավալվել միջազգային մակարդակով: Մեծ ութնյակի երկրների ներքին գործերի եւ արդարադատության նախարարներն այդ հարցը քննարկեցին Միլանի համաժողովում փետրվարի 27-ին: Անցյալ տարվա դեկտեմբերին ՄԱԿ-ը նույն հարցով զբաղվել էր Պալերմոյի խորհրդաժողովում: Եվրախորհրդարանը եւս ջանքեր է գործադրում. 2000 թ. մայիսի 19-ին ընդունվեց բանաձեւ ի նպաստ «կանանց վաճառքի դեմ ուղղված պայքարի նոր գործողությունների»: Իսկ դեկտեմբերի 21-ին Եվրահանձնաժողովը Եվրանախարարների խորհրդին ներկայացրեց երկու որոշում, որոնցով պահանջվում էր ներդաշնակեցնել անդամ երկրների օրենսդրություններն անչափահասների սեռական շահագործման եւ մարդկանց վաճառքի դեմ արդյունավետորեն պայքարելու նպատակով:

Պոռնկության կանոնակարգման խնդիրն ինքնին նոր երեւույթ չէ: Եվրոպական երկրներում նման կանոնակարգում եղել է երկրորդ աշխարհամարտից առաջ: Օրինակ, Ֆրանսիայում հասարակաց տները փակվեցին 1946 թ.՝ Մարթ Ռիշար օրենքի հիման վրա: Նորությունն այն պահանջն է, որ մարմնավաճառությունը ճանաչվի իբրեւ առանձին մասնագիտություն, կանոնակարգվի աշխատանքային օրենսդրությամբ եւ ըստ այդմ սոցիալական ապահովագրման, կենսաթոշակի եւ գործազրկության նպաստի իրավունքներ ընձեռի:

Այս «քաղաքացիական պոռնկության» առաջամարտիկներն են Հոլանդիան եւ Գերմանիան, որոնց օրինակին կարող են հետեւել կանոնակարգման կողմնակից մյուս երկրները՝ Ավստրիան, Հունաստանը, Մեծ Բրիտանիան եւ Իռլանդիան: Նրանց ընդդիմախոսների թվում են եվրոպական ութ պետություններ՝ Ֆրանսիան, Իտալիան, Իսպանիան, Պորտուգալիան, Դանիան, Ֆինլանդիան, Բելգիան եւ Լյուքսեմբուրգը: Ութն էլ ստորագրել են ՄԱԿ-ի 1949 թ. միջազգագիրը, որի համաձայն մարմնավաճառությունն «անհամատեղելի է մարդկային արժանապատվության հետ»: Բոլոր ութ երկրներն էլ հանդուրժում են պոռնկությունը որպես մասնավոր զբաղմունք, բայց մերժում են օրենսդրական կարգով հաստատել դրանից բխող բռնությունը: Բոլորն էլ դատապարտում են կավատությունը, անցորդներ որսալը եւ կողմնակից են պոռնիկների վերադաստիարակմանը: Ի դեպ, շվեյցարացի կին պատգամավոր Նիկոլ Կաստիոնին եւս դեմ է պոռնկության օրինականացմանը, պնդելով, որ գրեթե բոլոր պոռնիկներն ունեն կավատներ, որոնք էլ հենց կօգտվեն նոր իրավունքներից:

Այդուհանդերձ, կանոնակարգման գաղափարը կամաց-կամաց տարածում է գտնում: «Էքսպրես» հանդեսը նշում է, որ Իսպանիայում 1994 թվականից ի վեր կավատները չեն հետապնդվում՝ սակագնային ազատ սանդղակի կիրառման պայմանով: Իտալիայում սոցիալական համերաշխության նախարար Լիվիա Տուրկոն սկսել է հանդես գալ «պոռնիկների ինքնավար կոոպերատիվների» ստեղծման օգտին: Միայն Շվեդիան է, որ յուրովի է պայքարում պոռնկության դեմ: 1999 թ. ընդունված «կանանց խաղաղության» օրենքը պատժում է հաճախորդներին՝ նրանց դատապարտելով տուգանքների եւ մինչեւ 6 ամսվա բանտարկության:

Բանավեճի գլխավոր հարցը «ինքնակամ պոռնկություն»- «հարկադիր պոռնկություն» տարբերակման մեջ է: Արգելման կողմնակիցների կարծիքով, առաջինն ավելի շուտ բացառություն է: Մինչդեռ կանոնակարգման կողմնակիցները գտնում են, որ այն լայնորեն տարածված է: Հարկ է նշել, որ արգելքի կողմնակից երկրներում առկա են որոշ հակասություններ: Օրինակ, Ֆրանսիան դատապարտում է պոռնկությունը հանուն մարդկային արժանապատվության, բայց պոռնիկներից տուրք է վերցնում «ոչ առեւտրային եկամուտներ» հոդվածով: Աշխարհի հնագույն մասնագիտությունը շատ հաճախ դիտվում է իբրեւ «անհրաժեշտ չարիք»: Ֆրանսիայի հասարակական հետազոտությունների հաստատության անցկացրած վերջին հարցումներից մեկի համաձայն, ֆրանսիացիների 52 տոկոսը անհնար է համարում պոռնկության կրճատումը, ասելով, որ «այդ երեւույթը միշտ էլ գոյություն է ունեցել»: Ճակատագրապաշտական այս մոտեցումը թերեւս բացատրվում է տվյալ երեւույթի կանխմանն ուղղված հանրային ֆոնդերի անբավարարությամբ:

Բայց տեղաշարժերն առկա են: Ս. թ. հունվարի 25-ին Ֆրանսիայի կանանց իրավունքների պետքարտուղար Նիկոլ Պերին մարմնավաճառությունը հրապարակավ բնութագրեց իբրեւ «բռնություն կանանց հանդեպ»: Գործադիր իշխանության ներկայացուցիչն առաջին անգամ էր նման ձեւով խոսում: Մոտ ժամանակներս միջնախարարական հատուկ հանձնաժողովի նիստում քննարկվելու է մարմնավաճառների սոցիալական ապահովման հարցը:

Պ. Ռ.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Հայ նկարիչը գերմանացիների եւ գերմանացիները հայ նկարչի աչքերով

«Խոր հայացք երփնագույն հոգու մեջ»

*Այսպես է խորագրել իր հոդվածը **«München Merkyri»** թերթը Գարխինգում բացված նկարիչ Կարեն Սմբատյանի ցուցահանդեսի առթիվ: Անվանի արվեստագետի կտավներն այսօր տեղ են գտել աշխարհի մի շարք պատկերասրահներում, որոնց թվում են Փարիզի **Druan Gallery** եւ **Arshile Gorky Gallery**, Վաշինգտոնի ժամանակակից արվեստների **Canon**, Նյու Ջերսիի **Zimmerli Art** թանգարանները, Կիպրոսի **Kristaphory Gharalambus Gallery**, ինչպես եւ Հայաստանի Ազգային պատկերասրահը եւ ժամանակակից արվեստի թանգարանը:*

Բավարիայի նշանավոր մշակութային կենտրոն Գարխինգի Բյուրգերհաուզում կայացած ցուցահանդեսից հետո «Ազգի» խմբագրություն հրավիրեցինք ճանաչված գեղանկարիչ Կարեն Սմբատյանին:

Կարդում եմ «München Merkyri» պարբերաթերթի մի քանի համարներում զետեղված հոդվածները՝ հայ նկարչին նվիրված, թարգմանում եմ:

«Սա գույների ուրախություն է, մեզ անծանոթ աշխարհ մուտք եւ չափազանց արտահայտիչ լեզվով: Կարեն Սմբատյանի յուրաքանչյուր կտավ զարմացնում է իր յուրօրինակությամբ: Իր վրձնով դիտելով մարդ-անհատի ներաշխարհի խորքերին, նկարիչը կարողանում է վարպետորեն սինթեզել իր ստեղծագործության մեջ համամարդկայինը եւ ազգայինը: Նրա գենետիկ կապը Հայաստան երկրի հետ ակնբախ է». ՖՐԱՆՑ ՆԻԿՈՒԻ:

«Կարեն Սմբատյանի ստեղծագործություններն ուշագրավ են խիստ կանոնավորված գծերով, ասես տարածության մեջ շնչող ավարտուն կոմպոզիցիաներ լինեն: Գծերը կենդանի են նույնպես, պլաստիկ թվացող ստատիկայի մեջ խոսուն: Նկարչի մի շարք կտավներին բնորոշ է ռոմանտիկ շունչը: Շատ դեպքերում այն վարպետորեն զուգորդվում է, իմաստավորվում արդիականության կնիքով, մանավանդ երբ խոսքը վերաբերում է գեղանկարչության տեխնիկային: Հայ նկարչի այս ցուցահանդեսն իսկապես մշակութային իրադարձություն է բավարացիների համար: Եվ այս վայելքի համար մեր սրտի գոհունակությունն ենք հայտնում տաղանդավոր հայ արվեստագետին». ՄԱՐԻՈՆ ՖՐԻԴԼ:

«Հոգու լույս գույները՝ սա հայ նկարիչ Կարեն Սմբատյանի Գարխինգում բացված ցուցահանդեսին տված իր սեփական խորագիրն է: Եվ ես անվերապահորեն համակարծիք եմ նրա հետ: Նրա կտավները նախ եւ առաջ աչքի են ընկնում իրենց գունավոր հարթություններով: Վերջիններս որոշ դեպքերում միմյանց հակադրված եւ ռիթմիկ մասերի բաժանված կառուցվածքների հետ գտնվում են ներքին հակադրության մեջ: Մյուս դեպքերում ներդաշնակ են ամբողջ կտավի կառուցվածքային համակարգին: Սա, անշուշտ, գեղարվեստական արտահայտչամիջոց է, որը նկարիչը հմտորեն կիրառում է իր միտքն ու պատկերն առավել արտահայտիչ դարձնելու համար: «Նկարչությունն ինձ համար հոգեկան վիճակիս արտացոլումն է», մեր շատ հետաքրքիր զրույցի ընթացքում ասաց ինձ հայ նկարիչը: Այցելելով Կարեն Սմբատյանի ցուցահանդեսը Բյուրգերհաուզում, ես մեկ անգամ եւս համոզվեցի նրա խոսքերի ճշմարտացիության մեջ: Եվ զարմանալի ոչինչ չկա, որ նրա կտավները խոսում են բազում «լեզուներով»: Դրանցում հոգեվերացական անդորրը զուգորդվում է կենսահաստատման եւ ներքին ազատության զգացման հետ: Այս խարիսխի վրա է հիմնված Կարեն Սմբատյանի ստեղծագործությունը». ԷՐԻԿ ԼԻՆԴԵՆԲԵՐԳ:

«Կարեն Սմբատյանի կտավները խորապես արտացոլում են այն իրականությունը, որում նա ապրում է: Ժամանակակից մարդու բարդ հոգեվիճակը՝ գույնով եւ գծով այդքան խոր ու տպավորիչ արտահայտելու կերպը՝ բարձր արվեստի հատկանիշ է». ՄԱՐԼԻՍ ԲՐԱԼ:

«Անվանի նկարիչ Կարեն Սմբատյանի ցուցահանդեսը Բավարիայի ուշադրության կենտրոնում է: Զգայացունց գույներ, ճկուն կոնստրուկցիա, տարածային շերտերի գունաբաժանման եւ կառուցողական հետաքրքիր, յուրօրինակ լուծումներ: Ուրախ ենք մեր հայազգի գործընկերոջ համար: Նրա հիանալի կտավները, վարպետ վրձնի մարդկային եւ գեղարվեստական ասելիքը երկար հուզելու է մեր երեւակայությունը». ԴՈՐԻՍ ԷԻԼ-ՅԱԿՈԲ:

Սա գերմանական մամուլի հակիրճ համայնապատկերն է:

Այժմ խոսքը տանք «Ազգի» մշակույթի բաժնի հյուր Կարեն Սմբատյանին:

«Գերմանիայում կտավներս ցուցադրվում են երկրորդ անգամ: Այս պարագային՝ Բավարիայի սրտում գտնվող գեղատեսիլ Գարխինգի (որը Մյունխենի մասն է կազմում) քաղաքապետի հրավերով: Ցուցադրվեց 51 նկար, որոնք ամփոփում էին տարբեր ժամանակաշրջաններ եւ ոճերի գործեր: Ուշադրությունն ու հետաքրքրությունը հայ նկարչիս հանդեպ անթաքույց էր եւ մեծ: Անշուշտ, ուրախություն էր ինձ համար: Առավել ուրախալի էր տեղեկանալ, որ գերմանացի մտավորականությունն, ի դեմս անվանի արվեստագետների՝ այսօր իրենց ուժերի ներածին չափով հետամուտ է Հայոց ցեղասպանությունը Գերմանիայի կողմից ճանաչելու խնդրին:

Բավարիա իմ այցելության ժամանակ մեկ ամսվա ցուցահանդեսի ընթացքում ես բազում հնարավորություններ եւ առիթներ ունեցա շփվելու հասարակության տարբեր խավերի հետ եւ մեծամասամբ՝ ճանաչված արվեստագետների: Բանիմաց են, շրջահայաց, ազգային բարձր պատվախնդրությամբ, իրենց երկրի, քաղաքի, փողոցի, բակի ամեն մի ծառն ու ճյուղը սիրող-խնամող-պահպանող, ներքին բարձր կուլտուրայով օժտված, բարեհամբույր: Մրցակցությունից՝ ո՛չ դրսի, ո՛չ ներսի չեն վախենում, ուստի եւ նախանձոտ չեն, հանդուրժող են, բաց՝ բոլոր նորամուծությունների հանդեպ:

Ուշադրության արժանի հանդիպումներից կարող եմ հիշատակել հանդիպումներս ավագ սերնդի ճանաչված գեղանկարիչ Էրիկ Լինդենբերգի հետ: Նա մեծապես գնահատում էր Արշիլ Գորկու ստեղծագործությունը՝ նշանավորելով նրան որպես ամբողջ աշխարհում աբստրակցիոնիզմի հիմնադիր»:

Լսելով Կարեն Սմբատյանին, նաեւ մանրամասնորեն ուսումնասիրելով նրա՝ խմբագրություն բերած գերմանական պարբերական մամուլի նմուշները, միանշանակորեն կարելի է հավաստել, որ գերմանական արդի համակարգը գտնվում է բարոյական այնպիսի բարձրության վրա, երբ հոգեւոր մշակութային արժեքներն անհամեմատորեն առաջնային են նյութականից:

Այս է, անշուշտ, պատճառն այն երեւույթի, որ հաճախ հայ արվեստագետները, հոգեւոր բարձր զարգացվածության աստիճան ունեցող երկրներում, տվյալ պարագայում՝ Գերմանիայում, իրենց զգում են մարդկային, մտավորական, մասնագիտական արժեքների ճիշտ արտացոլման հայելում:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Արվեստագիտության թեկնածու

Ոչ միայն զենքով, այլեւ վրձնով անմահացածները

«Երբ խոսում են թնդանոթները, մուսաները լռում են», բայց ոչ մի պատերազմի ժամանակ այդպես չեղավ, անգամ Մեծ եղեռնի ժամանակ: Առաջին զոհերը եղան արվեստի, գրականության, մշակույթի լավագույն ներկայացուցիչները: Արցախյան ազատամարտը ոչ միայն ազգային ազատագրական կռիվ էր, այլեւ մեր մշակույթի, հոգեւոր, գաղափարական հարստությունը վերագտնելու, փրկելու պայքար: Այդ ազատամարտին իրենց կյանքը զոհաբերեցին շուրջ 4000 ազատամարտիկ եւ կամավորական Հայաստանից, 6000-ը՝ Արցախից (որից՝ 2000 խաղաղ բնակիչ), դրանց թվում արվեստի, մշակույթի, գրականության (88-96 թթ.) ներկայացուցիչներ՝ 400 հոգի. 60-ը՝ նկարիչներ, քանդակագործներ, փորագրողներ, խեցեգործներ: Զոհված նկարիչներին յուրօրինակ հարգանքի տուրք է մատուցում «Կոմանդոս» հասարակական կազմակերպությունը, որն անցած տարվանից նկարիչների միության ցուցասրահում նախաձեռնել է զոհված նկարիչների կտավների ցուցադրությունը: Այս անգամ ցուցահանդեսը կրում է «Նաեւ հավատքով» խորագիրը, ներկայացված են 1 կին եւ 24 տղամարդ զոհված ազատամարտիկների 101 ստեղծագործություններ: Ցուցահանդեսի բացման առիթով ողջույնի եւ գնահատանքի խոսքեր ասացին գրող, հրապարակախոս Զորի Բալայանը, նկարիչների միության նախագահ Կարեն Աղամյանը, «Կոմանդոս» ՀԿ նախագահ Արկադի Տեր-Թադեւոսյանը, վարչության անդամ Ռուբեն Տիտանյանը եւ ռազմական պատմաբան, գրող Սամսոն Գրիգորյանը, որն էլ մասունք առ մասունք հավաքել ու գրի է առել բոլոր զոհվածների կենսագրությունները եւ շուտով «Հավերժության լուսամուտյան» գրքով այն կներկայացնի հանրությանը: Ցուցահանդեսը բացվեց Ս. Հովհաննես եկեղեցու հոգեւոր հովիվ, տեր Շահե քահանա Հայրապետյանի տերունական աղոթքով:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ

Մշակութային կյանք գարնանային ֆոնին

Քաղաքի փողոցներում գարունը շրջում է անձրեւային ձայներով: Ջրի երկար շիթերի միջով մարդիկ անցնում են մտազբաղ, անորոշ, անտարբեր: Թաց լռություն է քաղաքում, ցերեկվա մի քիչ տխուր լույսի մեջ թափանցած ստվերները՝ իբրեւ թափառող, ուղղորդվող, կամ էլ սեւեռուն մտքերի վիճակ քարացած են թվում առերեւույթ միայն: Ի՞նչ են որոնում, ինչ են ուզում... Բանաստեղծության տողեր են պտտվում քաղաքի անձրեւի ու իմ մեջ՝ «ամեն ձայն մի հուշարձան, բարձրացած տառապանքում սեփական գոյությունից: ...ամեն պահ, ամեն վայրկյան, թեեւ քեզ տրված է մահ-անցումն այս, բայց քո կյանքի ոչ մի թուփ ցած չի ընկնի»:

Գարուն է, անձրեւ է, ու կյանքը հոսում է: Բանաստեղծը շարունակում է բառին ոգի տալ, նկարիչը՝ գույնին, երաժիշտը՝ հնչյունին, ստեղծողը ստեղծում է, իսկ շքամուտքերից այն կողմ՝ փակ դռների ետեւում, անհայս մնացող անհստակ ձայների ու մութ մտքերի «պարը» շարունակում է աղմկել... Եվ այդպես միշտ՝ լույսի ու ստվերի խաբկանքների մեջ...

Եվ քանի որ Լույսն արարում է, ուրեմն շրջելով մեր մայրաքաղաքի բաց փողոցներով՝ տեսնենք, թե ինչպես են ուզում փոխել կյանքի գորշ գույները մեր ստեղծագործողները, ինչ են ներկայացնում մշակութային մեր օջախները հասարակության թվացյալ հանգստության, սակայն ներքին տենդի ու սպասման ջղաձիգ այս օրերում:

Կոմիտասի անվ. կամերային երաժշտության տանը փետրվարի 27-ից անցկացվող «Մեր հին երգերը» համերգաշարը նվիրված է քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակին: Մարտի 26-ին ելույթ կունենա Հայաստանի պետական կամերային նվագախումբը՝ գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր Արամ Ղարաբեկյանի գլխավորությամբ: 28-ին վոկալ երաժշտության երեկո՝ ծրագրում՝ արիաներ Հայդնի, Վերդիի, Շուբերտի, Սեն-Սանսի, Բիզեի, Չայկովսկու օպերաներից:

Ալ. Սպենդիարյանի անվ. օպերայի եւ բալետի պետական ակադեմիական թատրոնում մարտի 25-ին ելույթ կունենա վաստակավոր կոլեկտիվ Հայաստանի պարի պետական անսամբլը (գեղ. ղեկավար՝ Սուրեն Չանչուրյան):

«Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում մարտի 27-ին համերգային ծրագրով Էդուարդ Թոփչյանի ղեկավարությամբ հանդես կգան Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ եւ «Սերենադ» նվագախմբերը: Մենակատարներ՝ Մ. Մեսիթեր (Մեծ Բրիտանիա), Կ. Գեւորգյան: Մարտի 30-ին՝ հատվածներ Վերդիի եւ Պուչինիի օպերաներից: Մենակատարներ՝ Լուսինե Մարկոսյան (սոպրանո), Հովհաննես Նազարյան (տենոր):

Հր. Ղափլանյանի անվ. դրամատիկական թատրոնը 33-րդ թատերաշրջանը վերսկսել է մարտի 17-ից: Ամսվա ընթացիկ ներկայացումներն են՝ Գ. Խանջյանի «Բարեւ, սիրկաներ», կատակերգություն ըստ Պարոնյանի «Մեծապատիվ մուրացկանների», Ստրասիեի «Ավտոբուսը», Սովաժոնի «Զառն», Նիկոլայի «Սպանել սիրո համար», Ն. Ադալյանի «Կինը եւ տղամարդը», Մոլիերի «Ակամա բժիշկը»:

Ապրիլի 4-5-ը հունական մշակութային օրերին Հ. Պարոնյանի անվ. երաժշտական կոմեդիայի թատրոնում Աթենքի «Պոլիտեխնոն» թատրոնը կներկայացնի Սամուել Բեքեթի «Գոդոյին սպասելիս» պիեսը:

Գ. Սունդուկյանի անվ. ազգային ակադեմիական թատրոնի ներկայացումները կսկսվեն ապրիլից՝ Լ. Շանթի «Հին աստվածներ», Խ. Չալիկյանի, Հ. Ղազարյանի «Ես սվեք իմ ցավը», Թ. Ուիլյամսի «Տրամվայ, ցանկություն», Ա. Քամյուի «Կալիգուլա», Ա. Վարդանյանի «Ախացել», Մուրացանի «Ռուզան», Պ. Զեյթունցյանի «Ոտքի, դասարանն է գալիս», Չեխովի «Բալի այգին»:

«Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում մարտի 25-ին տեղի կունենա Առնո Բաբաջանյանի 80-ամյակին նվիրված «Առաջին սիրո երգը» համերգը հանրային ռադիոյի էստրադային սիմֆոնիկ նվագախմբի մասնակցությամբ (գեղ. ղեկավար՝ Երվանդ Երզնկյան):

Պետական մրցանակի դափնեկիր, վաստակավոր կոլեկտիվ, Կոմիտասի անվ. լարային քառյակը ելույթ կունենա ապրիլի 3-ին, «Երեւան» մշակութային կենտրոնում:

«Մոսկվա» կինոթատրոնում ցուցադրվում են «Այնտեղ, որտեղ սիրտն է», «Կատարյալ փոթորիկ», «Սուրբ Ծնունդը գողացած Գրինչը» ֆիլմերը:

Մարտի 23-ից ապրիլի 1-ը նկարչի տանը կներկայացվի արցախյան ազատամարտի նահատակների ստեղծագործությունների ցուցահանդեսը «Զենք եւ վրձին», «Նաեւ հավատքով» խորագրերով:

Այս համառոտ տեղեկությունները վկայություն են, որ բնության զարթոնքին համահունչ է մեր քաղաքի մշակութային կյանքը՝ լեցուն գարնանային շնչառությամբ:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

Մարտի 24

Հայոց տոմարի Լուսնակ օրը

ՏԱՐԵԳՐՈՒԹՅԱՆ ԱՅՍ ՕՐԸ

- 1993 թ. ղարաբաղյան բանակը վերահսկողության տակ վերցրեց Մարտակերտ-Աղդամ ռազմական խոշոր նշանակություն ունեցող ճանապարհը:
- 1999 թ. վավերացվեց ՀՀ ազգային ռադիոյի եւ Արցախի հեռուստառադիոյի համագործակցության պայմանագիրը:

ԾՆՎԵԼ ԵՆ

- Նիկոլ Աղբալյանը (1873 թ., Թիֆլիս), գրականագետ, մանկավարժ, ՀՅԴ ղեկավար գործիչներից, Հայաստանի առաջին համալսարանի հիմնադիր:
- Նույն թվականին Բաքվում ծնվել է գեներալ-մայոր, ազգությամբ հայ Սերգեյ Կազբինցեւը:
- Մարտիրոս Առաքելյանը (1915 թ., Ադրբեջան, գ. Նյուզգեր), պատմ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., գնդապետ:
- Գեւորգ Բրուտյանը (1926 թ., Իջեւան, գ. Սեւքար), ԳԱԱ ակադեմիկոս, փիլ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ.:
- Արտաշես Բաղդասարյանը (1931 թ., Երեւան), ՀՀ արվեստի վաստ. գործիչ, նկարիչ:

ՀԵՂԻՆԵ ՂԱՐԱԳՈՒԼՅԱՆ

«ԷՅՉ-ԷՍ-ԲԻ-ՍԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ (ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՓԲԸ) ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
1 հունվար - 31 դեկտեմբեր 2000 թ.
(հաշվետու ժամանակաշրջան)

Ցուցանիշի անվանումը	Տող	Հաշվետու ժամանակաշրջանում	Նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանում
ԿՅԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ			
Ապահովագրավճարներ			
Ընդամենը	010		
Վերաապահովագրության փոխանցված ռիսկերի գծով	020	( )	( )
Ապահովագրավճարներ - զուտ վերաապահովագրություն (տող 010 - տող 020)	030		
Հատուցված վնասներ (ապահովագրական հատուցումներ)			
Ընդամենը	040	( )	( )
Վերաապահովագրողների բաժինը	050		
Հատուցված վնասներ - զուտ վերաապահովագրություն (տող 040 - տող 050)	060	( )	( )
Կյանքի ապահովագրության պահուստի փոփոխությունը			
Ընդամենը (+ կամ -)	070		
Վերաապահովագրողների բաժինը (+ կամ -)	080		
Կյանքի ապահովագրության պահուստի փոփոխությունը - զուտ վերաապահովագրություն (070 - 080 տողերի հանրագումարը) (+ կամ -)	090		
Գործառնական ծախսեր	100	( )	( )
Կյանքի ապահովագրության գծով շահույթ (վնաս) (տող 030 - տող 060 +/- տող 090 - տող 100) (+ կամ -)	110		
ՈՉ ԿՅԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ			
Ապահովագրավճարներ			
Ընդամենը	120	284,108.5	227,042.6
Վերաապահովագրության փոխանցված ռիսկերի գծով	130	(224,872.4)	(185,480.4)
Ապահովագրավճարներ - զուտ վերաապահովագրություն (տող 120 - տող 130)	140	59,236.1	41,562.2
Չվաստակած ապահովագրավճարների պահուստի փոփոխությունը			
Ընդամենը (+ կամ -)	150	(42,198.0)	(93,342.5)
Վերաապահովագրողների բաժինը (+ կամ -)	160	36,788.6	79,560.3
Չվաստակած ապահովագրավճարների պահուստի փոփոխությունը - զուտ վերաապահովագրություն (150 - 160 տողերի հանրագումարը) (+ կամ -)	170	(5,409.5)	(13,782.2)
Տեղի ունեցած վնասներ			
Հատուցված վնասներ (ապահովագրական հատուցումներ)			
Ընդամենը	180	(233,209.8)	(8,372.2)
Վերաապահովագրողների բաժինը	190	233,209.8	8,372.2
Հատուցված վնասներ - զուտ վերաապահովագրություն (տող 180 - տող 190)	200	0.0	0.0
Վնասների պահուստի փոփոխությունը			
Ընդամենը (+ կամ -)	210	(6,629.8)	3,597.0
Վերաապահովագրողների բաժինը (+ կամ -)	220	6,629.8	
Վնասների պահուստի փոփոխությունը - զուտ վերաապահովագրություն (210 - 220 տողերի հանրագումարը) (+ կամ -)	230	0.0	3,597.0
Տեղի ունեցած վնասներ - զուտ վերաապահովագրություն (տող 200 +/- տող 230) (+ կամ -)	240	0.0	3,597.0
Այլ տեխնիկական պահուստների փոփոխությունը (+ կամ -)	250		
Հատկացումներ կանխարգելիչ միջոցառումների պահուստին	260	( )	( )
Գործառնական ծախսեր	270	(33,014.7)	(13,999.4)
Ոչ կյանքի ապահովագրության գծով շահույթ (վնաս) (տող 140 +/- տող 170 +/- տող 240 +/- տող 250 - տող 260 - տող 270) (+ կամ -)	280	20,812.0	17,377.6
Ապահովագրական գործունեությունից շահույթ (վնաս) (տող 110 +/- տող 280) (+ կամ -)	290	20,812.0	17,377.6
Կառավարման - ընդհանուր տնտեսական այլ ծախսեր	300	(20,869.0)	(30,203.2)
Գործառնական այլ եկամուտներ	310	49,516.1	4,060.7
Գործառնական այլ ծախսեր	320	( )	( )
Գործառնական գործունեության արդյունքը շահույթ (վնաս) (տող 290 - տող 300 + տող 310 - տող 320) (+ կամ -)	330	49,459.1	(8,764.9)
Ինվեստիցիոն գործունեության արդյունքը շահույթ (վնաս) (+ կամ -)	340	(1,283.3)	
Ֆինանսական գործունեության արդյունքը շահույթ (վնաս) (+ կամ -)	350	(3,279.0)	(159.1)
Ֆինանսատնտեսական գործունեության արդյունքը շահույթ (վնաս) (տող 330 +/- տող 340 +/- 350) (+ կամ -)	360	44,896.8	(8,924.0)
Արտակարգ (անկանխատեսելի) դեպքերից շահույթ (վնաս) (+ կամ -)	370		
Հաշվետու ժամանակաշրջանի շահույթ (վնաս) (տող 360 +/- տող 370) (+ կամ -)	380	44,896.8	(8,924.0)
Նախորդ տարվա վնաս	390	(31,952.6)	(23,028.6)
Շահութահարկ	400	( )	( )
Զուտ շահույթ (վնաս) (տող 380 - տող 390 - տող 400)	410	12,944.2	(31,952.6)

ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ
առ 01 հունվարի 2001թ.

ԱԿՏԻՎ		տող	տարեսկզբին	տարեվերջին
1		2	3	4
I. Ոչ ընթացիկ ակտիվներ				
1. Նյութական ակտիվներ				
Հիմնական միջոցներ	- մնացորդային արժեք	0010	9,301.2	8,693.7
	- արժեքը * (01)	00111	2,279.0	14,208.7
	- մաշվածությունը * (02)	0012	2,977.8	5,515.0
Երկարաժամկետ վարձակալված հիմնական միջոցներ	- մնացորդային արժեք	0020		
	- արժեքը * (03)	0021		
	- մաշվածություն * (02)	0022		
Կապիտալ ներդրումներ (08)		0030		
Ընդամենը 1-ին ենթաբաժնով (տող 0010 + տող 0020 + տող 0030)		0040	9,301.2	8,693.7
2. Ոչ նյութական ակտիվներ				
Ոչ նյութական ակտիվներ	- մնացորդային արժեք	0050	360.0	472.5
	- արժեքը * (04)	0051	409.5	565.5
	- ամորտիզացիա * (05)	0052	49.5	93.0
Ընդամենը 2-րդ ենթաբաժնով (տող 0050)		0060	360.0	472.5
3. Երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվներ				
Երկարաժամկետ ֆինանսական ներդրումներ (06)		0070		
Երկարաժամկետ արժեթղթեր (07)		0080		
Ավանդային հաշիվներ բանկերում (57, 53)		0090		
Ստացվելիք մուտքեր վարձակալական պարտավորություններից (09)		0100		
Այլ երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվներ		0110		
Ընդամենը 3-րդ ենթաբաժնով (տող 0070 + տող 0080 + տող 0090 + տող 0100 + տող 0110)		0120		
4. Երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքեր (67, 71, 76, 78)		*0130*		
5. Ոչ ընթացիկ այլ ակտիվներ		0140		
ԸՆԴԱՄԵՆԸ I բաժնով (տող 0040 + տող 0060 + տող 0120 + տող 0130 + 0140)		0150	9,661.2	9,166.2
II. Ընթացիկ ակտիվներ				
1. Պաշարներ - հետաձգված ծախսեր				
Նյութեր (10)		0160		
Փոքրարժեք եւ արագամաշ առարկաներ	- մնացորդային արժեք	0170		
	- արժեքը * (12)	0171		
	- մաշվածություն * (13)	0172		
Գալիք ժամանակաշրջանի ծախսեր (31)		0180		
Ընդամենը 1-ին ենթաբաժնով (տող 0160 + տող 0170 + տող 0180)		0190		
2. Վերաապահովագրողների բաժինը ապահովագրական պահուստներում				
Չվաստակած ապահովագրավճարների պահուստում (37)		0200	76,833.2	113,621.6
Կյանքի ապահովագրության պահուստում (37)		0210		
Վնասների պահուստում (37)		0220	21,100.6	30,071.1
Ընդամենը 2-րդ ենթաբաժնով (տող 0200 + տող 0210 + տող 0220)		0230	97,933.8	143,692.7
3. Կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքեր				
Հաշվարկներ ուղղակի ապահովագրության գծով (74)		0240	26,076.4	28,728.4
Հաշվարկներ ըստ բողոքարկումների (63)		0250		
Հաշվարկներ ետպահանջ գանգատների գծով (64)		0260		
Հաշվարկներ վերաապահովագրությանը փոխանցված ռիսկերի գծով (61)		0270	95.4	4,366.9
Հաշվարկներ վերաապահովագրության ընդունված ռիսկերի գծով (72)		0280		
Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ (82)		0290	( )	( )
Հաշվարկներ բյուջեի հետ (68)		0300	750.3	12.4
Հաշվարկներ սոցիալական ապահովագրության եւ ապահովության գծով (69)		0310		
Հաշվարկներ անձնակազմի հետ (70, 73)		0320		
Հաշվարկներ հաշվետու անձանց հետ (71)		0330	153.6	
Հաշվարկներ տարբեր դեբիտորների հետ (76)		0340	217.8	2,852.1
Հաշվարկներ դուստր (կախյալ) ընկերությունների հետ (78)		0350		
Պակասորդներ եւ արժեքների փչացումից կորուստներ (84)		0360		
Այլ դեբիտորական պարտքեր		0370	78.0	
Ընդամենը 3-րդ ենթաբաժնով (տող 0240 + տող 0250 + տող 0260 + տող 0270 + տող 0280 + տող 0290 + տող 0300 + տող 0310 + տող 0320 + տող 0330 + տող 0340 + տող 0350 + տող 0360 + տող 0370)		0380	27,371.5	35,959.8
4. Կարճաժամկետ ֆինանսական ներդրումներ				
Կարճաժամկետ ֆինանսական ներդրումներ (58)		0390		
Կարճաժամկետ արժեթղթեր (59)		0400	12,611.5	
Ավանդային հաշիվներ բանկերում (57, 53)		0410	12,382.6	90,627.2
Կյանքի ապահովագրության գծով փոխառություններ (54)		0420		
Վերաապահովագրության ընդունված ռիսկերի գծով ապահովագրավճարների դեպոները (36)		0430		
Այլ կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվներ		0440		
Ընդամենը 4-րդ ենթաբաժնով (տող 0390 + տող 0400 + տող 0410 + տող 0420 + տող 0430 + տող 0440)		0450	24,994.1	90,627.2
5. Դրամական միջոցներ եւ բանկարժեք մետաղներ				
Դրամարկղ (50)		0460		
Հաշվարկային հաշիվ (51)		0470	2,421.8	2,431.1
Արժութային հաշիվ (52)		0480	8,415.2	232.8
Թանկարժեք մետաղներ (53)		0490		
Հատուկ հաշիվներ բանկերում (55)		0500		
Դրամական փաստաթղթեր եւ փոխանցումներ ճանապարհին (56)		0510		
Ընդամենը 5-րդ ենթաբաժնով (տող 0460 + տող 0470 + տող 0480 + տող 0490 + տող 0500 + տող 0510)		0520	10,837.0	2,663.9
ԸՆԴԱՄԵՆԸ II բաժնով (տող 0190 + տող 0230 + տող 0380 + տող 0450 + 0520)		0530	161,136.4	272,943.5
Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ (տող 0150 + տող 0530)		0540	170,797.6	282,109.8

ՊԱՍԻՎ	տող	տարեսկզբին	տարեվերջին
1	2	3	4
I. Սեփական կապիտալ			
Կանոնադրական կապիտալ (85)	0550	51,750.0	52,650.0
Չվճարված կանոնադրական կապիտալ (75)	0560	( )	( )
Հետ գնված (ձեռք բերված) սեփական բաժնետոմսեր (56)	0570	( )	( )
Պահուստային կապիտալ (86)	0580	647.2	
Լրացուցիչ կապիտալ (87)	0590		
Հաշվետու տարվա շահույթ (80)	0600		5,415.8
Հաշվետու տարվա շահույթի օգտագործում (81)	0610	x	( )
Հաշվետու տարվա վնաս (80)	0620	x	
Նախորդ տարվա վնաս (80)	0630	(19,423.2)	
Հաշվետու տարվա չօգտագործված զուտ շահույթ (վնաս) (88)	0640	x	30,242.2
Նախորդ տարվա չօգտագործված զուտ շահույթ (վնաս) (88)	0650	(17,945.2)	(17,945.2)
ԸՆԴԱՄԵՆԸ I բաժնով (տող 0550 - տող 0560 - տող 0570 + տող 0580 + տող 0590 + տող 0600 - տող 0610 - տող 0620 - տող 0630˚ տող 0640˚ տող 0650)	0660	19,797.4	65,594.2
II. Երկարաժամկետ պարտավորություններ			
1. Երկարաժամկետ ֆինանսական պարտավորություններ			
Բանկերի երկարաժամկետ վարկեր (99)	0670		
Երկարաժամկետ փոխառություններ (94)	0680		
Վարձակալական պարտավորություններ (97)	0690		
Երկարաժամկետ ֆինանսական այլ պարտավորություններ	0700		
Ընդամենը 1-ին ենթաբաժնով (տող 0670 + տող 0680 + տող 0690 + տող 0700)	0710		
2. Երկարաժամկետ այլ պարտավորություններ			
Երկարաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր (60, 65, 67, 71, 76, 78)	0720		
Երկարաժամկետ այլ պարտավորություններ	0730		
Ընդամենը 2-րդ ենթաբաժնով (տող 0720 + տող 0730)	0740		
ԸՆԴԱՄԵՆԸ II բաժնով (տող 0710 + տող 0740)	0750		
III. Կարճաժամկետ պարտավորություններ			
1. Ապահովագրական պահուստներ			
Չվաստակած ապահովագրավճարների պահուստ (91)	0760	93,342.5	135,540.2
Կյանքի ապահովագրության գծով պահուստ (92)	0770		
Կանխարգելիչ միջոցառումների պահուստ (93)	0780		
Վնասների պահուստներ եւ այլ տեխնիկական պահուստներ (93)	0790	21,100.6	30,071.1
Ընդամենը 1-ին ենթաբաժնով (տող 0760 + տող 0770 + տող 0780 + տող 0790)	0800	114,443.11	65,611.4
2. Կարճաժամկետ ֆինանսական պարտավորություններ			
Բանկերի կարճաժամկետ վարկեր (98)	0810		
Բանկերի երկարաժամկետ վարկերի ընթացիկ մասը (99)	0820		
Կարճաժամկետ փոխառություններ (94)	0830		
Երկարաժամկետ փոխառությունների ընթացիկ մասը (94)	0840		
Ֆինանսական պարտավորությունների դիմաց հաշվեգրված տոկոսներ, տույժեր, տուգանքներ	0850		
Վերաապահովագրության փոխանցված ռիսկերի գծով ապահովագրավճարների դեպոներ (37)	0860		
Կարճաժամկետ ֆինանսական այլ պարտավորություններ	0870		
Ընդամենը 2-րդ ենթաբաժնով (տող 0810 + տող 0820 + տող 0830 + տող 0840 + տող 0850 + տող 0860 + տող 0870)	0880		
3. Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր			
Հաշվարկներ մատակարարների եւ կապալառուների հետ (60)	0890		
Հաշվարկներ բյուջեի հետ՝ հետաձգված հարկերի գծով (66)	0900	1,602.0	
Հաշվարկներ բյուջեի հետ (68)	0910		
Այդ թվում տույժեր եւ տուգանքներ*	0920		
Հաշվարկներ սոցիալական ապահովագրության եւ ապահովության գծով (69)	0921		
Այդ թվում տույժեր եւ տուգանքներ*	0930		
Հաշվարկներ անձնակազմի հետ՝ եկամուտների վճարման գծով (70)	0931		
Հաշվարկներ հաշվետու անձանց հետ (71)	0940		
Հաշվարկներ շահաբաժինների գծով (75)	0950		
Հաշվարկներ տարբեր կրեդիտորների հետ (76)	0960		3,346.4
Հաշվարկներ դուստր (կախյալ) ընկերությունների հետ (78)	0970		
Նպատակային ֆինանսավորում եւ մուտքեր (96)	0980		
Հաշվարկներ ուղղակի ապահովագրության գծով (74)	0990		
Հաշվարկներ վերաապահովագրությանը փոխանցված ռիսկերի գծով (61)	1000	30,434.1	39,779.3
Հաշվարկներ վերաապահովագրության ընդունված ռիսկերի գծով (72)	1010		
Կարճաժամկետ այլ կրեդիտորական պարտքեր	1020		
Ընդամենը 3-րդ ենթաբաժնով (տող 0890 + տող 0900 + տող 0910 + տող 0920 + տող 0930 + տող 0940 + տող 0950 + տող 0960 + տող 0970 + տող 0980 + տող 0990 + տող 1000 + տող 1010 + տող 1020)	1030	32,036.1	43,125.7
4. Կարճաժամկետ այլ պասիվներ			
Գալիք ժամանակաշրջանի եկամուտներ (83)	1040		
Գալիք ժամանակաշրջանի ծախսերի եւ վճարումների պահուստներ (89)	1050	4,051.4	7,778.5
Կարճաժամկետ այլ պարտավորություններ	1060	469.6	
Ընդամենը 4-րդ ենթաբաժնով (տող 1040 + տող 1050 + տող 1060)	1070	4,521.0	7,778.5
ԸՆԴԱՄԵՆԸ III բաժնով (տող 0800 + տող 1880 + տող 1030 + տող 1070)	1080	151,000.2	216,515.5
Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ (տող 0660 + տող 0750 + տող 1080)	1090	170,797.6	282,109.8

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով, ընկերության հաշվետվությունները ճշմարտացիորեն են արտացոլում ընկերության ֆինանսական դրությունը առ 31-ը դեկտեմբերի 2000թ., նրա գործունեության արդյունքները - դրամական հոսքերը տարեվերջին եւ համապատասխանում են հայկական օրենսդրությանը:

Քեյ-Փի-Էմ-Ջի ՓԲԸ - Արտոնագրված աուդիտորներ
Երեւան
23 փետրվարի 2001թ.

For Your Internal News of Armenia
Log on to www.azg.am
In English, Russian,
Armenian and Turkish

Խմբակային եւ անհատական տուրեր

Ֆրանսիա, Հոլանդիա, Գերմանիա, Ավստրիա, Իսպանիա, Իտալիա, Հունաստան, Անգլիա, Ճապոնիա, Չինաստան, Մեքսիկա, Թաիլանդ, Բուլղարիա, Չեխիա, Կիպրոս, Մալթա, Եգիպտոս, Սիրիա, Իրան, Միացյալ Արաբական էմիրություններ եւ այլ երկրներ:

Հասցեն՝ Մաշտոցի պ. 42, բնկ 3 («Կասկադ» ռեստորանի հարեւանությամբ), հեռ. 58-57-57, 56-13-84, ֆաքս՝ 56-13-84,

E-mail: alo@arminco.com

www. alotravel. i. am

RenAlex

ՌԵՆ ԱԼԵՔՍ

Տեսա եւ ձայնա երիզների լայն տեսականի, տեսաֆիլմեր, ակումուլյատորների եւ մարտկոցների լայն ընտրություն

Հասցեն՝ Մաշտոց 36,
հեռ. 538222

Աուդիտ եւ գույքի շուկայական գնահատում

«Ջի-Ջի-Էյչ Պարտներս»

Առաջարկվող ծառայությունների ցանկ

Հաշվապահական հաշվետվություններ կազմում, ինչպես հին, այնպես էլ նոր հաշվային պլանով,
Անձնակազմի ուսուցում,
Բիզնես ծրագրերի կազմում, վերլուծում եւ գնահատում,
Գործունեության վերլուծություն
Հաշվապահական հաշվառման վերականգնում
Գույքի շուկայական գնահատում,
Ստուգումների անցկացում,
Ֆինանսական վերլուծություն

Հասցեն՝ Պուշկինի 14,
հեռ/ֆաքս 58-23-06

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Հայուսզագարդ» ՓԲԸ տեղեկացնում է ՀՀ տարածքում գազ սպառող բոլոր կազմակերպություններին:

Խնդրվում է մինչեւ ս. թ. ապրիլի 10-ը Ձեր կողմից 2002 թ. ընթացքում սպառվելիք բնական գազի նախատեսվող ծավալների վերաբերյալ տեղեկությունները ներկայացնել ընկերության տնտեսագիտական վարչություն:

Անհրաժեշտ տեղեկությունների համար զանգահարել 270465 հեռախոսահամարներով:

ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

Պետ. ռեգիստրի Մաշտոցի բաժնում 20.06.97 թ. գրանցված «Լիդեր» ՍՊԸ, գր. հ. 271.110.01388, վկ. հ. 034868: Երրորդ անձանց հետ պարտք ու պահանջի ժամկետը սահմանված է 2 ամիս:

Հասցեն՝ Երեւան, 16 թաղ. 32 շենք, բն. 28

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

«Ձէն» գույքի խոսքման գործակալություն» ռեստվական փակ բաժնետիրական ընկերությունը, գրանցված խորհրդային շրջանի պետ. ռեգիստրում: Գրանցման համարը՝ 286.140.01242, վկայական N01Ա-011749:

Պարտատերերը երկամսյա ժամկետում կարող են դիմել լուծարային հանձնաժողովին՝ Ռուբինյան 31, հեռ. 24 68 85, 24 51 02, 59 51 26:

Համակարգիչների եւ այլ գրասենյակային սարքավորումների մրցույթի ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայտարարների համարը	2001/Համ. ԿԳՆ
Հայտարարների հրապարակման ամսաթիվը	մարտի 24, 2001 թ.
Վարկի համարը	3007AM
Ծրագրի անվանումը	«Կրթության ֆինանսավորման եւ կառավարման բարեփոխումներ» ծրագիր
Պայմանագրի անվանումը	Համակարգիչներ եւ այլ գրասենյակային սարքավորումներ

1. «Կրթության ֆինանսավորման եւ կառավարման բարեփոխումներ» ծրագիրն իրականացնելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետությունը Համաշխարհային բանկից ստացել է փոխառություն (3007-AM): Նախատեսվում է այդ փոխառության գումարների մի մասն օգտագործել սույն հրավերով ստացված առաջարկների գնահատման արդյունքում ընտրված կազմակերպության հետ կնքված պայմանագրից բխող վճարումները կատարելու համար:

2. «Կրթական ծրագրերի կենտրոն» ԾԻԳ պետական հիմնարկը հրավիրում է սույն հայտարարի փաստաթղթերում սահմանված պայմանները բավարարող հայտողներին ներկայացնել փակ ծրարով հայտեր՝ ստացինար համակարգիչների, գունավոր եւ սեւ-սպիտակ տպիչների, սկաներների, անխափան սնուցման սարքերի եւ պատճենահանող սարքերի մատակարարման համար ըստ հետեւյալ խմբաքանակների.

Խումբ	Ապրանք	Քանակ
	Խմբաքանակ 1	
Խումբ Ա	համակարգիչներ	304
Խումբ Բ1	լազերային տպիչներ	75
Խումբ Բ2	գունավոր տպիչներ 1	5
Խումբ Բ3	գունավոր տպիչներ 2	1
Խումբ Գ	սկաներներ	28
Խումբ Դ	անխափան սնուցման սարքեր	66
	Խմբաքանակ 2	
Խումբ Ե1	պատճենահանող սարքեր 1	44
Խումբ Ե2	պատճենահանող սարքեր 2	25
Խումբ Ե3	պատճենահանող սարքեր 3	3

Հայտողները կարող են հայտ ներկայացնել վերը բերված մեկ կամ ավելի խմբաքանակների համար: Սարքավորումների մանրամասն հատկորոշիչները բերված են հայտարարների փաստաթղթերի VII բաժնում: Մատակարարման ժամկետը 45 օր է:

3. Մրցույթը կանցկացվի Համաշխարհային բանկի գնումների ուղեցույցում սահմանված միջազգային մրցակցային հայտի ընթացակարգով: Մրցույթը բաց է գնումների ուղեցույցում սահմանված բոլոր իրավասու երկրներից հայտողների համար:

4. Հայտարարների պայմանները բավարարող հետաքրքրված հայտողները կարող են լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալ եւ ծանոթանալ հայտարարների փաստաթղթերին «Կրթական ծրագրերի կենտրոն» ՊՀ-ում ստորեւ բերված հասցեով, ամեն օր, բացի շաբաթ, կիրակի եւ տոն օրերից, ժամը 10:00-ից 18:00-ը:

5. Մրցույթի պայմաններին բավարարող հետաքրքրված հայտողները կարող են գնել մրցութային փաստաթղթերի լրիվ փաթեթը վերոհիշյալ գրասենյակում գրավոր դիմումի համաձայն կատարելով անհատույց վճարում 22000 դրամի չափով (ՀՀ-ում գրանցված հայտող կազմակերպություններ) կամ 100 ԱՄՆ դոլարի չափով (արտասահմանյան հայտողներ, գումարը ներառում է փոստային ծախսը): Վճարման եղանակ կարող են հանդիսանալ կանխիկը (ՀՀ-ում գրանցված հայտող կազմակերպություններ) եւ բանկային փոխանցումը (արտասահմանյան հայտողներ), բանկային տվյալները կարող են ճշտվել ստորեւ բերված հասցեով եւ հեռախոսահամարներով: Պաշտոնական փաստաթղթերն արտասահմանյան հայտողներին կուղարկվեն DHL կամ Federal Express ծառայությունների միջոցով: Հայտարարների ոչ պաշտոնական էլեկտրոնային տարբերակը կարող է ուղարկվել էլեկտրոնային փոստով:

6. Հայտերը պետք է ներկայացվեն ստորեւ բերված հասցեով, մինչեւ ս. թ. ապրիլի 27-ը, ժ. 15:00-ը: Բոլոր հայտերը պետք է ուղեկցվեն հայտարարների մասնակցության գրավով՝ ոչ պակաս, քան հայտի ընդհանուր արժեքի երեք տոկոսի (3%) չափով: Ուշացված հայտերը կմերժվեն:

7. Հայտերը կբացվեն մասնակցել ցանկացող հայտողների ներկայությամբ, ստորեւ բերված հասցեով, ս. թ. ապրիլի 27-ին, ժամը 15:30-ին:

«Կրթական ծրագրերի կենտրոն» ԾԻԳ ՊՀ
Կարինե Հարությունյան, տնօրեն
375070, Երեւան, Վրացյան 73
Հեռախոս՝ (374 1) 575 690
Ֆաքս՝ (374 1) 151 281
Էլ. փոստ՝ cfep@arminco.com (միայն տեղեկատվության համար)

ASHB ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արդշինբանկն աշխատանքի է հրավիրում բարձր որակավորում ունեցող ծրագրավորողների եւ համակարգչային ցանցերի մասնագետների: Անգլերենի իմացությունը ցանկալի է:

Ցանկացողները կարող են մինչեւ ապրիլի 2-ը փաստաթղթերը ներկայացնել Արդշինբանկի կադրերի բաժին (Ղեկասան 3, հեռ. 563390):

ՊՈԵԶԻԱՅԻ ՕՐ

Հայկական P.E.N. կենտրոնը մարտի 30-ը հայտարարում է

Պոեզիայի օր:

Եզրափակիչ արարողությունը տեղի կունենա «Գոյակ» մշակութային ակումբում՝ Մաշտոցի 48, ժամը 18–20-ը:

Իր բանաստեղծությունների կամ թարգմանությունների ընթերցմամբ կարող է հանդես գալ ցանկացած ստեղծագործող, ով կհասցնի գուցակագրվել P.E.N. կենտրոնում մինչեւ մարտի 29-ը:

Հասցեն՝ Մոսկովյան 31/74, հեռ. 53-30-99

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւանի քաղաքապետարանի «Բնակչության հասուկ սպասարկում» ՊՓԲԸ (թաղման բյուրո) առաջարկում է իր գործակալի ծառայությունները: Նա անհամեմատ կթեթեւացնի հուղարկավորության առնչվող ձեր հոգսերը: Միայն մեկ զանգ՝ 52.16.44 հեռախոսահամարով, եւ կարճ ժամկետում ու մատչելի ծախսերով մեր ծառայությունները կանեն արարողակարգին անհրաժեշտ բոլոր գործերը:

52.16.44՝ միայն մեկ զանգով:

YEREVAN–PARIS–LYON

SABERATOURS-SEVAN
ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ–ՍԵՎԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր–Սեւան» ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- *Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով*

ARMENIAN AIRLINES swissair KLM BRITISH AIRWAYS АЭРОФЛОТ

տրանզիտ նաղավներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ: Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- *Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում*
- *Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում*
- *Բժշկական ապահովագրություն*

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

Բաց հասարակության ինստիտուտի Օժանդակության հիմնադրամ Հայկական մասնաճյուղ (ԲՀԻՕՀՀՄ)

Բարձրագույն կրթության աջակցության ծրագրի շրջանակներում հայտարարվում է ամառային դպրոցի՝ 2-ից 4 շաբաթյա ակադեմիական ծրագրի կազմակերպման մրցույթ հետեւյալ մասնագիտություններով՝ քաղաքագիտություն, սոցիոլոգիա, պատմություն, փիլիսոփայություն, գենդերային կրթություն, մարդու իրավունքների եւ կրթության կառավարում մագիստրանտների, ասպիրանտների, բուհերի դասախոսների, վարչական աշխատողների եւ այլ մասնագետների համար:

Դիմումներն ընդունվում են մինչեւ 2001 թ. ապրիլի 25-ը:

Հավելյալ տեղեկություններ կարելի է ստանալ ԲՀԻՕՀՀՄ-ի գրասենյակում հետեւյալ հասցեով՝

Երեւան 10, Պուշկինի 1, բն. 2,
հեռ. 542-119, 541-719, 543-901: e-mail: gayane@osi.am

Բաց հասարակության ինստիտուտի Օժանդակության հիմնադրամ Հայկական մասնաճյուղ (ԲՀԻՕՀՀՄ)

Բարձրագույն կրթության աջակցության ծրագրի շրջանակներում համալսարանական նորարարական դասընթացների մշակման մրցույթ է հայտարարվում սոցիալական եւ հումանիտար գիտությունների բնագավառում: Մրցույթին մասնակցելու համար ընդունվում են անհատական կամ խմբային հայտեր:

Դիմումները ընդունվում են մինչեւ 2001 թ. ապրիլի 25-ը:

Հավելյալ տեղեկություններ կարելի է ստանալ ԲՀԻՕՀՀՄ-ի գրասենյակում հետեւյալ հասցեով՝

Երեւան 10, Պուշկինի 1, բն. 2,
հեռ. 542-119, 541-719, 543-901, e-mail: gayane@osi.am

HUJ 1965 թ. գործող Հայաստանի ուսանողական ջոկատների հանրապետական շտաբը, որը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կամավորական ծառայության կոմիտեի անդամ է, հրավիրում է որպես կամավորական մասնակցելու արտասահմանում եւ Հայաստանում միջազգային աշխատանքի ճամբարների ամառային ծրագրերին:

Պայմանները՝ *անգլերենի (ֆրանսերեն, գերմաներեն) տիրապետում, կամավորականի անդամավճար եւ ուղեվարձի վճարման հնարավորություն*

Դիմումներն ընդունվում են հետեւյալ հասցեով՝
Կորյունի 19ա, 7-րդ հարկ, հեռ.՝ 52 27 88, 52 27 01

TUFENKIAN
TRANS CAUCASUS

«Թուֆենկյան Հոսպիտալիտի» ընկերությունը հայտարարում է մրցույթ

իր նորակառույց հյուրանոցի հետեւյալ թափուր աշխատատեղերի համար՝

1. Խոհարար
2. Մատուցող
3. Անվտանգության ծառայող
4. Բարմեն
5. Ադմինիստրատոր
6. Վարորդ
7. Հավաքարար

Խնդրում ենք ներկայացնել Ձեր դիմումները եւ տվյալները մինչեւ ս. թ. ապրիլի 1-ը **«Tufenkian TransCaucasus»** գրասենյակ:

Հասցեն՝ ք. Երեւան, Շահամիրյանների փող. 18,
(«Գրանդ Քենդի»-ի դիմաց)

@rminco Global Telecommunications ԻՆՏԵՐՆԵՏ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան պող. 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 23. 03. 2001 Գինը՝ 100 դրամ